

Regeringens proposition

2000/01:49

Ett ramavtal om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin

Prop.
2000/01:49

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 januari 2001

Göran Persson

Björn von Sydow
(Försvarsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner ett ramavtal mellan Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland. Avtalet avser åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Bakgrund	5
4	Förhandlingsarbetet	8
5	Ramavtalet.....	9
5.1	Ingress	9
5.2	Syfte, definitioner och allmän organisation	9
5.3	Leveranssäkerhet.....	10
5.4	Förfaranden vid överföring och export.....	13
5.5	Säkerhetsskydd för sekretessbelagd information.....	17
5.6	Försvarsrelaterad forskning och teknologi	18
5.7	Behandling av teknisk information.....	20
5.8	Harmonisering av militära krav	23
5.9	Skydd av kommersiellt känslig information.....	24
5.10	Slutbestämmelser	25
6	Godkännande av ramavtalet	28
7	Kostnader.....	36
	Bilaga.....	37
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 januari 2001.....	70

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ramavtalet mellan Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin.

2 Ärendet och dess beredning

Försvarsministrarna i Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland undertecknade den 6 juli 1998 en gemensam avsiktsförklaring om åtgärder för att underlätta omstrukturering av europeisk försvarsindustri. Enligt avsiktsförklaringen fick en exekutivkommitté, med en representant för vart och ett av länderna, ansvar för att förhandla och lägga fram förslag om internationella instrument inom området. Den svenske representanten har varit en tjänsteman i Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Exekutivkommittén har arbetat i två år. Regeringskansliet har under arbetets gång haft fortlöpande underhandskontakter med Inspektionen för strategiska produkter, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten. Vid flera tillfällen har riksdagens Utrikes-, Försvars- och Näringsutskott samt vid ett tillfälle Utrikesnämnden orienterats om arbetets fortskridande.

Regeringen redovisade arbetsläget i förhandlingarna i prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret, och bedömde att en överenskommelse torde bli av en sådan karaktär att den borde underställas riksdagen för godkännande.

Under förhandlingsarbetet har de svenska representanterna i exekutivkommittén, och sex arbetsgrupper som inrättats under den, fortlöpande förankrat sina ställningstaganden i en referensgrupp med företrädare för dels berörda departement och myndigheter (Inspektionen för strategiska produkter, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten), dels den svenska försvarsindustrin genom Sveriges försvarsindustriförening.

Exekutivkommittén beslutade den 9 april 2000 och den 11 juli 2000 om förslag till ett ramavtal om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin. Regeringen beslutade den 20 juli 2000 att avtalet skulle undertecknas. Avtalet undertecknades den 27 juli 2000. En kopia av avtalet bifogas denna proposition (*bilaga*). Under arbetet med propositionen har synpunkter inhämtats underhand från de berörda myndigheterna.

3 Bakgrund

Förutsättningarna för den europeiska försvarsindustrin har förändrats i grunden under det senaste årtiondet. En ny säkerhetspolitisk karta har ritats. Det föreligger inte längre något hot om en väst-östlig konfrontation. Tyngdpunkten för de europeiska försvarsmakterna förskjuts alltmer mot internationell samverkan och krishantering. Tillsammans utvecklar medlemsstaterna i den europeiska unionen en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, och som en del av denna en militär krishanteringsförmåga. Försvarsmakterna i tidigare Warszawa-paktländer, Nato-länder och militärt alliansfria stater samverkar sedan flera år inom ramen för Partnerskap för fred, PFF, och i fredsfrämjande operationer på Balkan.

Inom försvarsindustrin har utvecklingskostnaderna för nya system höjts kraftigt i takt med att den alltmer har utvecklats till en högteknologisk sektor. Telekommunikation, elektronik, informationsteknik och avancerad flygteknik är idag de viktigaste delområdena, inte minst som en konsekvens av den genomgripande förändring i det strategiska tänkandet som har skett. Utvecklingen går mot ett ökat beroende av civil kompetens och civila komponenter i försvarsindustrin. Gränsdragningen mellan militär och civil industri har därmed blivit mer otydlig än tidigare. Utveckling och produktion inom civil industri bedrivs idag i stor utsträckning över nationella gränser.

Samtidigt har de europeiska staterna under 1990-talet minskat sina försvarsutgifter avsevärt. Anslagen för materielanskaffning, forskning och utveckling har minskat. Detta har resulterat i överkapacitet och stora rationaliseringar inom försvarsindustrin. Antalet anställda i sektorn har halverats under 1990-talet. De västeuropeiska länderna tillsammans har under 1990-talet investerat mindre än en tredjedel så mycket som USA i forskning och utveckling. Dessa investeringar har gjorts i en försvarsindustri som varit betydligt mer fragmenterad än den amerikanska. Detta har lett till ett mindre effektivt resursutnyttjande och bevarande av viss överkapacitet.

Sammanfattningsvis har det funnits ett starkt tryck på att omstrukturera och rationalisera försvarsindustrin och på att öka den internationella samverkan för att göra materielförsörjningen mera rationell. I USA skedde en omfattande konsolidering av försvarsindustrin redan i mitten av 1990-talet. I Europa har utvecklingen gått långsammare och industrin har förlorat i konkurrenskraft.

Under de allra senaste åren har dock försvarsindustriföretagen i Europa inlett en industriell konsolidering. Tre dominerande försvarsindustriföretag har skapats. Dessa är British Aerospace Systems (BAe), European Aeronautics, Defence and Space Company (EADS) samt Thales.

Utvecklingen har även medfört omfattande förändringar i den svenska försvarsindustrins ägarstruktur. Saab AB har nyligen förvärvat Celsius AB. Det engelska företaget Alvis Group Plc har förvärvat Hägglunds Vehicle AB. Det tyska företaget Howaltswerke Deutsche Werft AG har

förvärvat Kockums AB. Det amerikanska företaget United Defense har förvärvat Bofors Weapon Systems AB. Regeringen har ställt sig bakom dessa förändringar då de förbättrar förutsättningarna att bibehålla prioriterad försvarsindustriell förmåga i Sverige och bidrar till ett ömsesidigt industriellt beroende som ökar försörjningstryggheten i kristider.

Regeringen har vid flera tidigare tillfällen för riksdagen framhållit den stora betydelsen av ökat internationellt samarbete för den framtida materielförsörjningen till svenska försvaret. Regeringen anser att målet under kalla kriget, att ha en inhemsk oberoende försvarsindustri som utvecklar och tillverkar utpräglat svenska lösningar, inte längre är vare sig möjligt att uppnå eller önskvärt med hänsyn till Sveriges intressen och försvarets behov i det nya säkerhetspolitiska läget.

Sveriges militära alliansfrihet består. Men det ligger i vårt säkerhetspolitiska intresse att samverka med andra länder om gemensam säkerhetsfrämjande verksamhet och krishantering. Sådan samverkan kan behöva ske även med militära medel.

Det är således naturligt att samverka också inom området materielförsörjning med länder med vilka vi i övrigt har ett nära säkerhetssamarbete. Därmed fördjupas och stärks banden för säkerhetssamarbetet samtidigt som bättre förutsättningar skapas för effektiv operativ samverkan i insatser för krishantering. Vidare kan materielförsörjningen göras mer kostnadseffektiv för alla.

Ökat europeiskt samarbete behövs för att bevara en konkurrenskraftig försvarsindustri i Europa. Detta har betydelse för vår säkerhetspolitiska handlingsfrihet. Alternativet är ett ensidigt beroende av import från framförallt USA. En livskraftig europeisk industri har däremot möjlighet att samarbeta med amerikanska företag på lika villkor och därmed utveckla den transatlantiska länken.

I dagens föränderliga värld behövs stor flexibilitet i materielförsörjningen så att den kan utgöra en integrerad del av Försvarsmaktens förmåga att kunna anpassas till nya hot och risker som kan uppstå. Denna anpassningsförmåga har av riksdagen givits hög prioritet. En tryggad materielförsörjning är nödvändig för att upprätthålla trovärdigheten för Försvarsmaktens förmåga att kunna anpassas. Regeringen konstaterar att det är ett vitalt säkerhetspolitiskt intresse för ett militärt alliansfritt land som Sverige att omvärlden har tilltro till vår anpassningsförmåga. En hög leveranssäkerhet är följaktligen av största betydelse.

Materielförsörjningen kan tryggas både genom avtalsförpliktelser och genom etablerandet av ömsesidiga beroenden. Det senare innebär att samarbetande länder är ömsesidigt beroende av leveranser av komponenter eller produkter som är producerade i respektive länder. För att kunna etablera ömsesidiga beroenden krävs att Sverige bevarar inhemska strategiska kompetenser och en försvarsindustriell kapacitet. Regeringen har vid flera tillfällen framhållit vikten av särskilda åtgärder för att kunna göra detta.

Ett framgångsrikt internationellt försvarsmaterielsamarbete och en tryggad materielförsörjning förutsätter att de deltagande länderna harmoniserar krav på militär utrustning. En sådan harmonisering är nödvändig för att samarbetande länder gemensamt skall kunna utveckla

och producera kvalificerad materiel på ett kostnadseffektivt sätt. Till grund för en sådan harmonisering bör ligga en gemensam analysprocess för att skapa en gemensam syn på operativa behov.

Ökad interoperabilitet är också av stor betydelse för att olika länders förband ska kunna samverka i internationella fredsfrämjande insatser. För deltagande i sådana insatser krävs enligt svensk lag beslut från fall till fall.

Med utgångspunkt i gemensamma materielkrav kan forskning och utveckling i högre grad ske gemensamt. Den europeiska försvarsindustrins fragmentering har hittills lett till att kostnader och arbete på detta område i många fall har duplicerats. Ett internationellt samarbete skulle kunna leda till ett mera effektivt utnyttjande av de begränsade resurserna för försvarsindustriell forskning och utveckling.

På exportkontrollområdet kommer varje enskilt industrisamarbete att fordra ett nära samspel mellan berörda regeringar. Detta samspel är så utformat att vårt nationella inflytande över exporten kommer att kunna bibehållas. Export till icke-part sker på grundval av en landlista som fastställs projekt för projekt i konsensus mellan de regeringar vars industri deltar. Med de svenska riktlinjerna som grund skall således Sverige på projektnivå tillsammans med övriga berörda parter avgöra hur olika nationella avvägningar skall samverka i en gemensam expertbedömning uttryckt som en landlista för projektet. Härvidlag bildar EU:s sedan några år tillämpade uppförandekod för vapenexport en viktig gemensam utgångspunkt för bedömningen av enskilda destinationer.

Ett effektivt försvarsindustrisamarbete kräver också ett flertal andra arrangemang. Det krävs bland annat särskilda åtgärder för att säkerställa ett effektivt industriellt samarbete där nödvändig information kan delges utan att skyddet av uppgifter som är sekretessbelagda försvagas.

Sammanfattningsvis välkomnar regeringen den försvarsindustriella förändringsprocess som inletts i Europa. Försvarsindustrins internationalisering är en förutsättning för att vi skall kunna bevara industrikapacitet i Sverige och säkra vår försvarsmakts materielförsörjning med bibehållande av vår traditionella militära alliansfrihet. Internationellt samarbete ger också de bästa förutsättningarna för en ekonomiskt effektiv försvarsindustri, vilket inte minst är viktigt för att tillse att försvarets resurser räcker så långt som möjligt. Regeringen bedömer också att europeiskt industrisamarbete kommer att underlätta och påskynda avvecklingen av den exportdrivande överkapacitet som idag föreligger i europeisk försvarsindustri. Av såväl säkerhetspolitiska som försvars- och industripolitiska skäl är det följaktligen av stort värde att Sverige deltar i den omstrukturering som måste äga rum i Europa.

4 Förhandlingsarbetet

Exekutivkommittén inrättade inledningsvis sex arbetsgrupper, vardera med en representant för vart och ett av länderna och med uppgift att behandla ett av följande sex sakområden som angavs i avsiktsförklaringen den 6 juli 1998: *leveranssäkerhet, förfaranden vid överföring och export, säkerhetskydd för sekretessbelagd information, försvarsrelaterad forskning och teknologi, behandling av teknisk information och harmonisering av militära krav*. Arbetsgrupperna redovisade under våren 1999 sina resultat till exekutivkommittén som i juli 1999 överlämnade en arbetslägesrapport till de sex försvarsministrarna.

Därefter har exekutivkommittén, med visst stöd från arbetsgrupperna, förhandlat om ett samlat ramavtal. I det förslag till ramavtal som exekutivkommittén enades om under våren 2000 behandlas sju sakområden. Fem av dem är desamma som angavs i avsiktsförklaringen, medan två av dem – *behandling av teknisk information samt skydd av kommersiellt känslig information* – svarar mot sakområdet *behandling av teknisk information* enligt avsiktsförklaringen.

I ramavtalet anges att parterna inom olika sakområden skall utforma ytterligare internationella instrument. Arbetet med att utforma sådana har påbörjats av exekutivkommittén, i avvaktan på att ramavtalet skall träda i kraft. Kommittén har gett berörda arbetsgrupper i uppdrag att planera för att under år 2001 kunna lämna förslag om sådana instrument.

Regeringen avser att hålla riksdagen informerad om det fortsatta förhandlingsarbetet.

5 Ramavtalet

Ramavtalet består av en ingress och nio delar.

Avtalets del 1 omfattar avtalets syfte och definitioner samt organisation för att utöva tillsyn över och föreslå utveckling av avtalet. Delarna 2 – 8 omfattar vardera ett av de ovannämnda sju sakområdena. Delen 9 omfattar regler för ikraftträdande, för den fortsatta utvecklingen av samarbetet och för avtalets upphävande. Avtalet har en bilaga som hänförs till delen 4.

Innehållet i ingressen samt avtalets olika delar beskrivs och kommenteras i det följande (avsnitten 5.1 – 5.10).

5.1 Ingress

I ingressen till avtalet erinras inledningsvis om dels tidigare gemensamma uttalanden den 9 december 1997 och den 20 april 1998, dels den gemensamma avsiktsförklaringen den 6 juli 1998. En avsikt uttalas att underlätta omstrukturering av industrin för att främja en mer konkurrenskraftig teknologisk och industriell bas för den europeiska försvarsindustrin och försvarsteknologin. Vidare görs uttalanden om inriktning och ambitioner inom de olika sakområdena.

Slutligen konstateras dels att avtalet inte kräver någon ändring i parternas grundlagar, dels att den verksamhet som företas med stöd av avtalet skall vara förenlig med parternas medlemskap i EU.

5.2 Syfte, definitioner och allmän organisation

Avtalets del 1 Syfte, definitioner och allmän organisation omfattar artiklarna 1-3.

Artikel 1

I artikeln anges dels som övergripande syfte med avtalet att upprätta ett ramverk för att underlätta omstrukturering av försvarsindustrin i Europa, dels syftena med de delar av avtalet som behandlar de olika sakområdena.

I artikeln definieras vissa begrepp som används i avtalstexten i övrigt.

Artikel 3

I artikeln anges att en exekutivkommitté skall upprättas med uppgift att utöva tillsyn över avtalet och att föreslå dels ändringar i avtalet, dels sådana internationella instrument som anges i eller i övrigt kan hänföras till avtalet.

5.3 Leveranssäkerhet

Avtalets del 2 Leveranssäkerhet (artiklarna 4-11) syftar i första hand till att säkerställa materielförsörjningen, såväl i fredstid som i nödläge, kris eller krig, i den nya situation som uppstår när försvarsindustrin internationaliseras och transnationella försvarsföretag (TFF) bildas. Parterna bejakar de ömsesidiga beroenden som skapas till följd av internationaliseringen, och åtar sig att arbeta vidare med målsättningen att åstadkomma en obehindrad överföring av försvarsmateriel mellan sig.

Parterna strävar efter att fördela och bibehålla strategiskt viktiga tillgångar, kompetenser och verksamheter rättvist och effektivt. Grundregeln är att industriell kapacitet får fördelas av TFF enligt kommersiella kriterier. I undantagsfall kan dock parterna bibehålla strategiskt viktigt verksamhet eller tillgångar på sitt territorium med hänsyn till den nationella säkerheten. För att trygga parternas intressen av bl.a. säker materielförsörjning skall samråd ske när större förändringar blir aktuella till följd av industrins omstrukturering. I avtalet regleras även under vilka exceptionella omständigheter som en part har rätt att åter skapa nationell strategisk nyckelkapacitet.

Avtalet innehåller åtaganden om leveranssäkerhet mellan parterna som är avsedda att trygga materielförsörjningen även i en situation av höjd internationell spänning med ökad efterfrågan på strategiskt viktiga produkter. Av hänsyn till Sveriges säkerhetspolitiska linje, såsom den har definierats av riksdagen, har under förhandlingarna särskild uppmärksamhet ägnats artiklarna 10 och 11. Dessa bestämmelser innebär att en part som på grund av nödläge, kris eller väpnad konflikt är i behov av försvarsmaterial som inte finns i industrins lager skall få förhandla med de andra parterna om understöd från deras egna försvarsmateriel-förråd, respektive att underlätta transport av begärd försvarsmateriel.

Även om överenskommelserna enbart avser konsultationer, skulle leveranser från statliga lager respektive statlig transport av försvarsmateriel för export kunna strida mot neutralitetsbestämmelser i Haagkonventionerna av år 1907. Parterna har därför enats om att konsultationerna skall ske med vederbörlig hänsyn tagen till ländernas internationella åtaganden. Eftersom en neutralitetsförklaring är ett

unilateralt internationellt åtagande har Sverige följaktligen möjlighet att avböja förslag om åtgärder som skulle strida mot en sådan förklaring. Prop. 2000/01:49

Artikel 4

Parterna konstaterar att den industriella omstruktureringen troligen kommer att leda till att nationell försvarsindustrikapacitet överges till förmån för TFF. Detta innebär att ett ömsesidigt beroende godtas. Parterna ska därför trygga en säker tillförsel mellan sig. De skall också tillgodose dels en rättvis och effektiv fördelning mellan sig, dels underhåll av strategiskt viktiga tillgångar, verksamheter och kompetenser.

Artikel 5

Parterna konstaterar att en öppen marknad för försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster är till nytta för samtliga parter. Parterna skall säkerställa att avtalet inte används för att införa orättvisa handelsmetoder eller för att diskriminera mellan parternas industrier.

Artikel 6

Parterna åtar sig att inte hindra leveranser till de övriga parterna av försvarsmateriel eller försvarsmaterieltjänster från deras territorium. De skall vinnlägga sig om att arbeta vidare mot målsättningen att åstadkomma en obehindrad överföring av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster mellan sig.

Artikel 7

I syfte att trygga materielförsörjningen och andra berättigade intressen skall parterna samråda om industriella frågor som kan uppkomma med anledning av omstruktureringen av den europeiska försvarsindustrin. Samråden skall ske effektivt och inledas i god tid.

Parterna skall därför uppmuntra sina industrier att ge förhandsinformation om sin avsikt att bilda ett TFF och om någon markant förändring har inträffat som kan påverka parternas situation. Med markant förändring avses t.ex. att ett företag övergår i utländsk kontroll eller att strategiska nyckelaktiviteter uppges, överförs eller omlokaliseras. Så snart en part får reda på en sådan avsikt skall övriga parter underrättas och samråd ske. Om det krävs beslut om fusioner och förvärv inom försvarsindustrin skall emellertid dessa även i fortsättningen fattas nationellt.

TFF får på kommersiella grunder besluta om allokeringen av industrikapacitet. I undantagsfall kan dock parter vilja behålla viss strategisk nyckelkapacitet samt vissa tillgångar och anläggningar på sitt territorium. I sådant fall skall berörda parter samråda med varandra och med TFF.

Artikel 8

Under exceptionella omständigheter kan det finnas krav på att återskapa nationell strategisk nyckelverksamhet. En sådan exceptionell omständighet skulle kunna vara att leveranssäkerheten inte beaktas vid en industriell omstrukturering. Hela kostnaden för sådant återskapande skall bäras av de återskapande parterna. Återskapande av anläggningar för produktion och tillhandahållande av försvarsmaterieltjänster får endast övervägas med hänsyn till den nationella säkerheten och som en sista utväg för att återställa den nationella försörjningen med försvarsmaterial.

Artikel 9

Varje part åtar sig att bistå med prisundersökningar och statlig kvalitetskontroll, efter framställan av annan part i samband med köp av försvarsmateriel eller försvarsmaterieltjänster. Sådant samarbete förekommer redan idag.

Artikel 10

Om en part begär försvarsmateriel eller försvarsmaterieltjänster i händelse av nödläge, kris eller väpnad konflikt åtar sig parterna att omedelbart samråda i en anda av samarbete och med sikte på att möjliggöra att den begärande parten prioriteras vid beställning eller omfördelning av tillgång till försvarsmateriel eller försvarsmaterieltjänster. Om detta innebär att gällande kontrakt behöver ändras skall beställaren stå för eventuella extrakostnader. Samma principer skall tillämpas om en part begär modifiering av befintlig försvarsmateriel.

Samarbetet siktar även på att underlätta, i enlighet med eventuellt förekommande tillämpliga internationella arrangemang och med vederbörlig hänsyn till parternas internationella åtaganden, tillförsel av begärd försvarsmateriel eller relaterade tjänster.

Vid nödläge, kris eller väpnad konflikt skall parterna samråda med sikte på att, om så erfordras, tillhandahålla försvarsmateriel, huvudsakligen mot ersättning, ur varje parts egna förråd. Detta skall ske i enlighet med förekommande tillämpliga internationella arrangemang dem emellan och med vederbörlig hänsyn till deras internationella åtaganden.

5.4 Förfaranden vid överföring och export

Avtalets del 3 Förfaranden vid överföring och export (artiklarna 12-18) fastställer de utförelse regler som parterna skall tillämpa på försvarsindustriella produkter som tas fram i gränsöverskridande industri-samarbete. Reglerna syftar dels till att underlätta överföring av komponenter, delsystem och färdiga produkter inom ramen för sådana samarbeten, dels till att bringa all export till icke-part av samarbetsprodukter eller deras komponenter och delsystem under likformig kontroll oavsett från vilken av parterna exporten verkställs.

Parterna har urskilt flera olika typer av samarbete för vilka delvis olika förfaranden skall tillämpas. I artiklarna 12-13 behandlas överföring mellan parterna och export till icke-part av försvarsmateriel som utvecklats eller framställts inom ramen för ett samarbetsprogram som initierats av försvarsmakter och som därför bedrivs på grundval av ett särskilt mellanstatligt avtal.

Vidare behandlas i artiklarna 14-15 överföring mellan parterna och export till icke-part av försvarsmateriel som utvecklats eller framställts inom ramen för ett gränsöverskridande samarbete som initierats av industrin. Det kan t.ex. avse materiel som en eller flera försvarsmakter definierat ett behov av och som en industrigrupp bestämmer sig för att försöka vinna ett kontrakt för.

I artikel 16 regleras överföring mellan parterna inom ramen för underleverantörsrelationer mellan företag, utan anknytning till övergripande projektavtal. Denna situation uppstår när ett försvarsindustriföretag kommer till slutsatsen att det är effektivare att köpa en komponent från ett annat företag än att försöka tillverka den själv. Detta utan att förutse någon djupare roll i projektet för den tilltänkta underleverantören.

I artikel 17 slutligen behandlas överföring mellan parterna av materiel som tillverkats nationellt. Som exempel kan anges Bofors 84 mm granatgevär Carl Gustaf, som utvecklats i Sverige och som av exportkontrollmyndigheterna anses ha en svensk identitet. Avtalet avser i första hand gränsöverskridande industrisamarbete, men av skäl som närmare utvecklas nedan har parterna ansett det lämpligt att även inkludera vissa bestämmelser om denna kategori av materiel.

Endast de procedurer som hör till respektive parts regelverk för exportlicenser för försvarsmateriel berörs. I den mån utförelse av komponenter, delsystem eller produkter berörs av regler i annan lagstiftning,

t.ex. krav på särskild dokumentation enligt tullagstiftning, påverkas inte dessa skyldigheter. Prop. 2000/01:49

Artikel 12

Artikel 12 avser samarbetsprojekt på försvarsmaterielområdet grundat på särskilt mellanstatligt avtal. Den introducerar det grundläggande förfaringssätt som överenskommit mellan parterna för att säkra friast möjliga överföring av komponenter, delsystem och färdiga produkter mellan ramavtalets samtliga parter: s.k. projektlicenser. En sådan licens skall ersätta krav på utförelsetillstånd i varje enskilt fall för sådan utförelse som är nödvändig för att genomföra samarbetsprojektet. Projektlicensen kan även avse utförelse för en annan parts nationella militära bruk, även om parten i fråga inte deltar i samarbetsprojektet. Utfärdande, återtagande och upphävande av projektlicenser liksom bestämning av deras giltighetstid, skall ske enligt respektive parts nationella regelsystem. Projektlicensen avser bara överföring mellan ramavtalets parter och inte export till icke-part. Det sistnämnda regleras i artikel 13.

Artikel 13

Artikel 13 avser den typ av samarbetsprojekt grundat på mellanstatligt avtal som identifierats i artikel 12. Artikel 13 fastlägger det förfaringssätt som skall tillämpas mellan parterna för att säkra likformig tillståndsgivning för export till icke-part av en samarbetsprodukt eller dess komponenter och delsystem, oavsett vilken part som utfärdar exportlicensen.

Enligt moment 2 skall parterna till det mellanstatliga avtalet med enhällighet fastställa grundläggande principer för export till icke-part av produkter som sammanhänger med projektet. Överenskommelsen skall vid behov identifiera olika varianter av en produkt, om olikheter med avseende på prestanda bedöms medföra olika synsätt vad avser export till icke-part. Vidare skall överenskommelsen omfatta en hänvisning till en kontinuerligt uppdaterad sammanställning över gällande internationella embargobeslut som parterna förbundit sig att följa. De åtaganden som avses är i första hand embargon beslutade av FN:s säkerhetsråd eller EU:s ministerråd, men förpliktelser som ingår i andra internationella fora kan också tillföras denna lista efter enhällig överenskommelse mellan parterna. Slutligen skall en lista med tillåtna exportdestinationer fastställas (eller flera om olika varianter av en produkt har specificerats). Länder som inte återfinns på listan över tillåtna exportdestinationer och inte heller omfattas av gällande embargobeslut betraktas som icke behandlade, dvs. varken förbjudna eller tillåtna ur exportkontrollsynpunkt. Utförelse är möjlig endast till länder uppförda på listan över tillåtna exportdestinationer.

I moment 3 anger artikeln de procedurer som skall iakttas vid fastställande eller revidering av listan över tillåtna exportdestinationer. Moment 3 (a) anger att det är de parter som ingår ett mellanstatligt avtal

som fastställer listan med tillåtna destinationer, således inte samtliga ramavtalets parter. I texten anges faktorer som redan på förhand bedöms spela en viktig roll i de samråd som leder fram till listans fastställande. Här återfinns bl.a. parternas nationella politik på området, EU:s uppförandekod för vapenexport samt parternas försvarsintressen.

Det förutsätts av parterna att innehållet i den fastställda listan kan komma att behöva modifieras under den betydande tid som ett projekt normalt varar. I moment 3 (a) anges att tillägg till listan, på grundval av förslag från deltagande industrier, skall beslutas med enhällighet och så tidigt som möjligt. Moment 3 (b) föreskriver ett särskilt samrådsförfarande för borttagning av en tillåten destination från listan. I detta avsnitt fastslås att en strykning måste grundas på betydande förändringar i destinationslandets inre eller yttre förhållanden. När en strykning föreslagits av någon part skall den genomföras såvida inte inom ramen för samrådsförfarandet enhällighet uppnås om att bibehålla destinationen ifråga på listan. Avtalet föreskriver vidare att varje part har rätt att påkalla ett moratorium för export till den ifrågasatta destinationen under den tid som samrådsförfarandet pågår. Detta är aktuellt bara om en strykning begärs i ett sent skede av ett projekt, då produkten färdigutvecklats och börjat produceras. Avtalet anger slutligen att frågan om strykning skall föras upp på ministernivå, om enighet inte kan uppnås på tjänstemannanivå och sätter upp en tidsgräns om tre månader för hela samrådsförfarandet.

I moment 4 fastslås att ansvaret för att utfärda en exportlicens i enlighet med vad som överenskommit i listan över tillåtna destinationer åvilar den part inom vars jurisdiktion exportkontraktet faller.

Moment 5 fastslår att även de parter som inte ingår i ett samarbetsprojekt är bundna av den lista över tillåtna destinationer som upprättas inom ramen för projektet. Detta gör det möjligt även för dessa länder, som kanske har avvecklat egen produktionskapacitet för den aktuella samarbetsprodukten, att ha tillgång till produkten på samma villkor som parter vilka har industri direkt engagerade i projektet, eftersom man underkastar sig samma exportregler.

Moment 6 innehåller ett åtagande för alla parter att inhämta slutanvändaråtaganden vid export till tillåtna destinationer, samt att samråda om eventuell re-export från ett tidigare destinationsland. Avtalet fastslår att re-export till destinationer som inte återfinns på den tidigare fastställda listan skall behandlas som tillägg till denna lista. Re-export fordrar således enighet mellan de berörda parterna.

Moment 7 öppnar för en översyn av redan befintliga samarbetsprogram för att, om överenskommelse kan nås mellan berörda parter, bestämmelserna i artiklarna 12 och 13 skall kunna tillämpas även för dessa.

Artikel 14

Artikeln avser gränsöverskridande samarbetsprojekt som initieras och drivs av industrin utan stöd av något särskilt mellanstatligt avtal. Projektet kan ha sin grund i upphandlingsplaner och kravspecifikationer

som utarbetats av försvarsmakterna i en eller flera parter, men den grad av engagemang från parternas sida som representeras av ett mellanstatligt avtal föreligger inte.

I moment 2 beskrivs ett förfarande varigenom sådana projekt kan ges samma behandling i exportkontrollavseende som de projekt som avses i artiklarna 12-13. Utgångspunkten är att de berörda industrierna själva önskar en sådan behandling för projektet. På begäran från industrierna får då berörda parter regeringar överväga om man vill medge detta.

Om berörda regeringar väljer att godkänna samarbetet upprättas ett avtal av det slag som beskrivs i artiklarna 12-13. Övriga parter underrättas om projektets ställning och blir därigenom skyldiga att iaktta bestämmelsen i artikel 13 moment 5 om krav på godkännande för vidareexport till icke-part.

Artikel 15

Artikeln avser en situation då ett industriellt initiativ är i ett mycket tidigt stadium av sin utveckling och berörda regeringar därför inte är beredda att ta ställning till frågan om projektlicens i enlighet med artikel 14. För att underlätta initiativets mognad fram till projekt ges här en möjlighet att utfärda en begränsad projektlicens uteslutande för överföringar mellan de samverkande industrierna inom initiativets ram.

Artikel 16

Artikeln avser underleverantörsrelationer mellan industrier som inte ingår i ett större samarbete av det slag som avses i artiklarna 12 eller 14. Sådana relationer antas representera företagets val av kostnadseffektiva produktionslösningar. Parterna har bedömt att sådana lösningar bidrar till en effektiv europeisk industristruktur och därför är önskvärda att stödja genom förenklade exportkontrollförfaranden.

I moment 1 förbinder sig parterna att tillämpa förenklade licensförfaranden för överföringar inom ramen för underleverantörsrelationer av beskrivet slag. Förenklingarna definieras inte närmare.

Moment 2 uppställer, som en ytterligare förenkling, en presumtion för bruket av enklare bearbetningsintyg i de fall som omfattas av artikeln.

Artikel 17

Artikeln avser nationell produktion av försvarsmateriel eller tillhörande försvarsmaterieltjänster utan inslag av gränsöverskridande samarbete.

Moment 2 innehåller ett åtagande av parterna att effektivisera nationella licensförfaranden för dessa fall.

Artikeln avgränsar explicit parternas förpliktelser enligt denna del av avtalet till att avse exportlicensförfaranden och inte andra typer av krav som uppställs på aktuella överföringar eller exporttransaktioner med stöd av nationella bestämmelser. Exempel anges på tänkbara krav. Parterna överenskommer att i ett senare skede undersöka möjligheterna att förenkla eller reducera sådana administrativa bestämmelser.

5.5 Säkerhetsskydd för sekretessbelagd information

I avtalets del 4 Säkerhetsskydd för sekretessbelagd information (artiklarna 19-27) anges regler som syftar till att, utan att äventyra säkerhetsskyddet för sekretessbelagd information, dels säkerställa att inga onödiga inskränkningar vidtas vad gäller rörligheten för personal, information och materiel, dels underlätta tillgången till sådan information för den som behöver informationen i tjänsten.

Artiklarna 19-20

I artiklarna anges att all sekretessbelagd information som utväxlas mellan parterna och deras försvarsindustrier skall hanteras enligt parternas nationella regelverk samt bestämmelserna i denna del av avtalet och i bilagan till avtalet. Parterna skall dels, inom avtalets tillämpningsområde, använda de nationella sekretessbeteckningar som anges i bilagan till avtalet, dels hålla varandra informerade om ändringar i sina nationella sekretessbeteckningar.

Artiklarna 21-22

I artiklarna ges dels regler för hur säkerhetsklarering av fysiska personer skall ges och godkännas av parterna, dels regler för säkerhetsklarering av försvarsindustrins anläggningar.

Artikel 23

I artikeln ges regler för fysiska personers rätt att ta del av sekretessbelagd information.

Artiklarna 24-26

I artiklarna regleras hur parter får frisläppa, röja eller använda sekretessbelagd information, hur parter får tillåta att sådan information

frisläpps, röjs eller används, hur sekretessbelagd information skall överföras mellan parter samt hur part skall ge tillstånd till sådana besök i anläggningar som ger tillgång till sekretessbelagd information.

Artikel 27

I artikeln anges att berörda parter, i den mån tillämpningen av reglerna i artiklarna 19-26 kräver ändringar i antingen nationella regelverk eller sådana allmänna säkerhetskryddöverenskommelser mellan parter som rör industriell säkerhet, skall vidta erforderliga åtgärder.

5.6 Försvarsrelaterad forskning och teknologi

Avtalets del 5 Försvarsrelaterad forskning och teknologi (artiklarna 28-36) syftar till att harmonisera parternas försvarsrelaterade forsknings- och teknologiprogram samt att så långt möjligt främja samarbete mellan parterna på detta område. Parterna eftersträvar också en samordnad hållning angående framtida behov av teknologi och även samordning i relationen till leverantörer av försvarsrelaterade forskningstjänster, där fri konkurrens utgör ett viktigt inslag. Vidare eftersträvas gemensamma administrativa metoder och förfaranden samt ett gemensamt förhållnings-sätt i övrigt som tillgodoser intresset av effektivitet och rationalitet i samarbetet på forskningsområdet.

Artikel 28

I denna bestämmelse åtar sig parterna att ge varandra information om sina försvarsrelaterade forsknings- och teknologiprogram. Informations-utbytet skall omfatta strategier och policy samt pågående och planerade nationella program. Sådan information som en part anser vara en del av dess avgörande säkerhetsintressen eller som berör en parts förhållande till tredje part, behöver dock inte lämnas ut. Varje part skall underrätta övriga parter om vilken slags information som den anser sig inte behöva lämna. Parterna skall komma överens om formerna för överföring och utbyte av sådan information som avses i det föregående.

Artikel 29

Här sägs att parterna skall komma överens om vilken teknologi som behövs för att åstadkomma en samordning av de nationella behoven.

I artikeln behandlas möjligheten för några av parterna att genomföra slutna program eller projekt, utan att övriga parter får delta eller ens måste godkänna att ett sådant samarbete kommer till stånd. Annan parts deltagande, initialt eller senare, förutsätter samtycke av de ursprungliga parterna. I fråga om rätten för annan part att använda resultat förutsätts överenskommelse mellan berörda parter. Parterna åtar sig också att etablera gemensamma metoder och förfaranden i de frågor som gäller det praktiska genomförandet av bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 31

Artikeln reglerar förhållandet mellan parterna och sådana självständiga uppdragstagare som kan tilldelas försvarsrelaterade forsknings- och teknologikontrakt. Uppdragstagare kan vara ett TFF, andra företag på försvarsindustriområdet eller försvarsrelaterade forskningsinstitutioner. Av artikeln framgår att parterna skall samordna sitt förhållande till uppdragstagarna och sin verksamhet gentemot dem i en särskilt överenskommen uppförandekod. Beträffande uppförandekoden föreskrivs samråd mellan parterna och att dessa för en gemensam dialog med uppdragstagarna för att samordna hanteringen av förslag och, om det är lämpligt, upprätta gemensamma forsknings- och teknologiprogram. Strävan skall vara att harmonisera formerna för förhandling, finansiering och tilldelning av kontrakt.

Artikel 32

Här åtar sig parterna att undersöka hur man skall uppdra åt ett självständigt organ att vid behov sluta försvarsrelaterade forsknings- och teknologikontrakt i eget namn samt svara för den administrativa hanteringen av förekommande program och projekt. Parterna skall också kunna avsätta särskilda medel till ett sådant organ om det är lämpligt.

Artikel 33

I denna artikel förordas fri konkurrens vad gäller försvarsrelaterade forsknings- och teknologikontrakt. Det förutsätts att detta uppnås inom ramen för parternas nationella regler och förfaranden, för svensk del lagen (1992:1528) om offentlig upphandling med tillhörande följdförfattningar. Fri konkurrens behöver dock inte tillämpas i det fall då en part anser att detta kan skada dess avgörande säkerhetsintressen.

Artikeln innebär åtagande för parterna att ta fram en gemensam ordning för att säkerställa att nyttan av de medel som varje part tillskjuter för finansiering av enskilda samarbetsprojekt väsentligen fördelas efter insats. Parterna skall därvid försöka uppnå en övergripande industriell eller annan återbäring utan att kräva detta på varje enskilt projekt.

Artikel 35

Bestämmelsen föreskriver att parterna skall komma överens om en gemensam policy och gemensamma förfaranden som skall tillämpas i program- eller projektsamarbetet med tredje part.

Artikel 36

Genom denna bestämmelse åtar sig parterna att ta fram lämpliga internationella instrument med avseende på artiklarna 28–35. Det innebär således att de närmare formerna för regleringen av parternas åtaganden i artiklarna skall läggas fast.

5.7 Behandling av teknisk information

Vid omstrukturering av försvarsindustrin uppstår behov av att kunna förfoga över vad som i ramavtalet betecknas som teknisk information genom överföring av denna på olika villkor mellan olika involverade parter, såväl stater som försvarsindustrier. Av bland annat försvars- och säkerhetspolitiska skäl finns särskilda nationella restriktioner för sådant förfogande inom försvarsområdet.

Avtalets del 6 Behandling av teknisk information (artiklarna 37-44) är avsedd att medverka till en begränsning av nämnda restriktioner och en harmonisering mellan parterna av behandlingen av teknisk information för att underlätta omstrukturering och påföljande drift av försvarsindustrin. Principer anges för delgivning, överföring, nyttjande och ägande av teknisk information hos part eller dess försvarsindustri.

Artikel 37

Enligt denna artikel gäller inte bestämmelserna avseende behandling av teknisk information, om de strider mot parternas lagar och förordningar om nationell säkerhet. Vidare innehåller artikeln en bestämmelse om icke-diskriminering av parternas försvarsindustrier, part får vid sitt förfogande över teknisk information inte gynna sin egen försvarsindustri på bekostnad av övriga parters försvarsindustri. Slutligen innehåller

artikeln en bestämmelse som är avsedd att ge utrymme för att överväga en tillämpning av bestämmelserna i denna del av avtalet även på andra industriella enheter med rättsligt bindande utformning än sådana som inryms under definitionen av ett TFF.

Artikel 38

Artikeln behandlar frågan om äganderätten till teknisk information som framkommer inom ramen för kontrakt tecknade mellan part och försvarsindustri.

Huvudregeln anges vara att äganderätten skall tillkomma informationens upphovsman. Med anledning av den medverkan i tillkomsten av informationen som parter har genom kontrakt med upphovsmannen, eller i förekommande fall dennes arbetsgivare, anges att en förutsättning för nämnda huvudregel är att sådana parter erhåller den nyttjande- och förfoganderätt till informationen de behöver.

Eftersom bildande och omstrukturering av en juridisk person inom försvarsindustrisektorn ofta erfordrar tillstånd av olika karaktär från en part och då s.k. partssubstitution i ett kontrakt erfordrar den andra kontraktspartens samtycke har i denna artikel särskilt betonats att part inte får utnyttja situationen genom att kräva att få äganderätten till teknisk information som villkor för positiv behandling av en tillståndsfråga.

Undantag från ovan angivna huvudregel vad avser äganderätten skall enligt denna artikel endast få göras när det av något skäl är nödvändigt för part att förvärva äganderätten. Ett sådant äganderättsförvärv får endast ske med stöd av lag eller avtal.

I den mån det finns bestämmelser och villkor av rättslig karaktär såsom lagar, förordningar och anställningsavtal som reglerar förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare anges att ramavtalet inte avses ändra på sådan reglering.

Artikel 39

Denna artikel rör statligt ägd teknisk information. Den innehåller ett åtagande för varje part att på visst sätt förfoga över informationen i förhållande till övriga parter, deras försvarsindustri och ett TFF. Det anges att ett förfogande enligt artikelns bestämmelser sker under förutsättning att tredje mans eventuella rätt till den tekniska informationen inte utgör något hinder.

Artikeln behandlar i (a) ett vederlagsfritt förfogande begränsat till delgivning av teknisk information i upplysningssyfte för att underlätta bildande eller omstrukturering av ett TFF och i (b) ett förfogande mot skäligt vederlag och skäliga villkor i övrigt bestående i upplåtelse av licens till teknisk information till ett TFF för kommersiellt nyttjande. Part är dock inte förpliktad att upplåta licenser utan endast välvilligt överväga ett sådant förfogande. Av (c) framgår att part i sammanhanget skall vara beredd att lämna stöd och tekniskt bistånd på skäliga villkor.

Denna artikel rör teknisk information som ägs av industrin. Bestämmelserna begränsas till sådan teknisk information som framkommit inom ramen för kontrakt mellan industrin och en part. De behandlar parts möjlighet att påverka vad industrin får göra med sin tekniska information, särskilt med anledning av villkor i kontraktet med industrin.

Av artikeln framgår att part skall ge tillåtelse till det förfogande över rätten till teknisk information genom delgivning, licensiering eller överlåtelse som är nödvändig för industrin för att möjliggöra bildande eller omstrukturering och drift av ett TFF. Det är endast om rättsliga hinder föreligger som part ej utan vidare förfogar över, såsom tvingande lag eller tredje mans rättigheter, som part skall kunna avslå en begäran om erforderligt tillstånd.

Artikel 41

I artikeln anges att parterna, vid bildandet eller omstruktureringen av ett TFF, som huvudregel inte skall kräva sådan avgift som påförs vid nationella försvarskontrakt. Den avgift (på engelska "levy") som avses finns inte i svenska försvarskontrakt. Det närmaste man kan komma är de royaltyvillkor som vissa försvarskontrakt innehåller. Den stora skillnaden är dock att den kontraktuella utformningen av dessa royaltyvillkor är en förhandlingsfråga mellan staten och industrin, medan den avgift som artikeln behandlar är något som påförs industrin enligt statliga regelverk i aktuella länder.

Artikel 42

En komplicerande faktor vid den omstrukturering av europeisk försvarsindustri som ramavtalet är avsett att främja är de olikheter som förekommer i parternas standardbestämmelser för försvarskontrakt. Med anledning därav anges i denna artikel att parterna skall arbeta för att uppnå en överenskommelse om en harmonisering av sådana bestämmelser vad avser behandling av teknisk information.

Artikel 43

I artikeln behandlas frågan om regler och procedurer vid hantering av hemliga försvarsuppfinningar som kan bli föremål för patentskydd eller liknande. Sverige har ett antal bilaterala avtal som reglerar skyddet av sekretess och som syftar till att förenkla den internationella hanteringen av försvarsuppfinningar. Enligt artikeln åtar sig parterna att överväga att träffa överenskommelser om en harmonisering av aktuella regler och

procedurer. Parterna åtar sig att undanröja eventuella hinder för sådana överenskommelser. Prop. 2000/01:49

Artikel 44

I denna artikel förtydligas slutligen att den enligt ramavtalet överenskomna behandlingen av teknisk information inte får inverka menligt på tredje mans eller någon parts rättigheter till den tekniska informationen. Vidare anges att parts lagar och förordningar till skydd för rikets säkerhet och för exportkontroll samt avtal om s.k. slutanvändare kan utgöra giltigt skäl för att inte utlämna teknisk information.

5.8 Harmonisering av militära krav

Avtalets del 7 Harmonisering av militära krav (artiklarna 45 – 49) syftar främst till att etablera en metod som förbättrar samordningen mellan parterna för att åstadkomma en harmonisering av militära krav. Målsättningen är att flera länder skall kunna anskaffa motsvarande materielsystem till sina förband och därigenom minska anskaffningskostnaderna samt öka interoperabiliteten.

Metoden innebär att parterna genom en gemensam analysprocess försöker uppnå en samsyn ifråga om framtida operativa behov och utifrån denna samsyn harmonisera krav på militär utrustning.

Artikel 45

I denna artikel identifierar parterna behovet av att harmonisera de militära kraven på sina väpnade styrkor. Till detta ändamål skall etableras en metod och skapas en gemensam analysprocess. I artikeln definieras närmare vilka steg som ingår i processen.

Artikel 46

I denna artikel identifierar parterna behovet av att samarbeta för att etablera en långsiktig plan som redovisar en gemensam syn på framtida operativa behov. Denna plan utgör ett ramverk för en samordnad planering av materielförsörjning samt inriktning av försvarsrelaterad forskning och teknikutveckling. I artikelns punkt 2 framgår hur parterna skall samarbeta och hur de skall genomföra ett regelbundet utbyte av dokument och information.

Artikeln pekar på behovet av samarbete så tidigt som möjligt i kravsättningen fram till och med specificeringen av system varvid ett regelbundet och omfattande utbyte av dokument och annan relevant information skall ske. Denna information omfattar målsättningar, tekniska data, studier, teknikdemonstratorer samt upprättande av gemensamma krav och specifikationer. Parterna skall identifiera möjliga samarbetsprojekt inom forskning, utveckling, upphandling och underhåll, speciellt för underrättelseverksamhet, strategiska transporter och ledningssystem. Det kan nämnas att dessa områden anses som bristområden i parternas nuvarande förmåga att effektivt genomföra internationella fredsbevarande operationer.

Artikel 48

Av artikeln framgår att parterna skall samarbeta för att samordna processerna för programstyrning och materielförsörjning varvid metoder utvecklas för att finansiera en organisation med legal status som kan leda och styra program. Detta för på sikt i riktning mot en ökad grad av gemensam materielförsörjning.

Artikel 49

I denna artikel åtar sig parterna att upprätta ett särskilt internationellt rättsligt instrument som reglerar mål och processer för den organisation som behövs för att genomföra och stödja de uppgifter som anges i artiklarna 45-48.

5.9 Skydd av kommersiellt känslig information

Mot bakgrund av ändamålet med ramavtalet och det utbyte av information av bl.a. kommersiellt känslig natur mellan parter och försvarsindustrier som därmed kommer att ske, har del 8 Skydd av kommersiellt känslig information (artiklarna 50-54) tillkommit för att skydda och begränsa spridningen av sådan information.

Artikel 50

I artikeln betonas att det utbyte av information som avses ske i fråga om leveranssäkerhet enligt avtalets del 2 skall vara föremål för begränsning när informationen är kommersiellt känslig.

Denna artikel anger att kommersiellt känslig information skall vara föremål för vederbörlig sekretess och att part som delger annan part sådan information skall märka denna på ett sätt som tydliggör informationens kommersiellt känsliga natur. Det anges vidare att parterna skall vara beredda att träffa särskilda sekretessavtal med industrin.

Artikel 52

Här regleras vad en part som mottagit kommersiellt känslig information från annan part får göra med denna information. Det anges att den part som lämnat informationen bestämmer hur den får användas samt att något förfogande därutöver ej får förekomma utan skriftligt tillstånd av den som lämnat informationen. Spridningen av informationen skall enligt bestämmelserna begränsas till tjänstemän som har särskilt behov av informationen i tjänsten och mottagaren skall, såvitt inte annat framgår, utgå från att informationen lämnats endast i upplysningssyfte.

Artikel 53

Artikeln reglerar tillhandahållandet av sekretesskyddad information och under vilka förutsättningar sådan information kan lämnas vidare.

Artikel 54

I denna artikel anges de fall då begränsningarna i rätten att förfoga över kommersiellt känslig information inte gäller.

5.10 Slutbestämmelser

I avtalets del 9 Slutbestämmelser (artiklarna 55 – 60) anges

- depositarie för avtalet,
- depositariens åligganden,
- förutsättningar för avtalets ikraftträdande,
- särskilda förutsättningar för exekutivkommitténs verksamhet under den tid då avtalet har trätt i kraft för vissa men inte alla signatärstater,
- förutsättningar för ytterligare staters, utöver signatärstaterna, anslutning till avtalet,
- förutsättningar för dels parternas gemensamma beslut om att upphäva avtalet, dels en parts beslut att frånträda avtalet,

- förutsättningar för parternas beslut om att ändra avtalet samt former för hur sådana stater som är på väg att ansluta sig till avtalet skall underrättas om sådana ändringar,
- hur parterna skall registrera sina överenskommelser om administrativa och tekniska detaljer på grundval av avtalet,
- former för hur två eller flera parter skall söka lösa tvister om avtalets tolkning eller tillämpning.

Artikel 55

Enligt artikeln skall avtalet ratificeras, godkännas eller godtas. Storbritanniens regering är depositarie för avtalet. Avtalet träder i kraft först för de två första signatärstater som ratificerar/godkänner/godtar avtalet och därefter för övriga signatärstater i den takt som de ratificerar/godkänner/godtar avtalet. Exekutivkommitténs uppgifter är i vissa avseenden begränsade intill dess att avtalet trätt i kraft för samtliga sex signatärstater, dock längst tre år efter avtalets undertecknande.

Artikel 56

Enligt artikeln får andra europeiska stater än signatärstaterna ansluta sig till avtalet efter det att avtalet har trätt i kraft för samtliga sex signatärstater och under förutsättning av enhälligt godkännande av avtalets parter. Andra medlemsstater i EU får ansöka om att få ansluta sig, övriga europeiska stater får inbjudas att ansluta sig.

Artikel 57

Enligt artikeln skall avtalets parter, om de enas om att upphäva avtalet, komma överens om de åtgärder som krävs för att hantera konsekvenserna av upphävandet. Om en part önskar frånträda avtalet, skall den tillsammans med övriga parter utreda följderna av frånträdet. Varken upphävande eller frånträde skall påverka de skyldigheter som parterna har iklätt sig eller de rättigheter och förmåner som de har förvärvat enligt avtalet.

Artikel 58

Enligt artikeln får parterna föreslå ändringar i avtalet. En ändring träder i kraft efter det att den godkänts av samtliga parter.

Enligt artikeln skall parterna i internationella instrument lägga fast sina överenskommelser om administrativa och tekniska detaljer i det samarbete som genomförs på grundval av avtalet.

Artikel 60

Enligt artikeln skall parterna, om en tvist uppstår om tolkning eller tillämpning av avtalet, söka uppnå en lösning genom samråd eller annan ömsesidigt godtagbar metod.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner ramavtalet mellan Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin.

Skälen för regeringens förslag: Under det senaste årtiondet har försvarsindustrin och det sammanhang i vilket den verkar förändrats på ett genomgripande sätt. Den nya säkerhetspolitiska situationen i Europa karaktäriseras av ett brett samarbete inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, Euroatlantiska partnerskapsrådet, Partnerskap för fred och den europeiska unionen. Samarbetet innefattar i hög grad praktisk samverkan i internationella fredsfrämjande operationer, som ställer höga krav på interoperabilitet mellan olika nationers militära materiel.

Samtidigt har kostnaderna för utveckling av nya system inom försvarsindustrin ökat kraftigt. Försvarsindustrin har blivit alltmer tekniskt avancerad och beroende av civil kompetens. Anslagen för materielanskaffning, forskning och utveckling har skurits ned avsevärt i Europa. Som en följd av dessa förändringar har försvarsindustrin genomfört omfattande rationaliseringar och inlett samgåenden över de nationella gränserna.

Regeringen har vid flera tidigare tillfällen för riksdagen framhållit den stora betydelsen av ökat internationellt samarbete för den framtida materielförsörjningen till det svenska försvaret. Regeringen redovisade i prop. 1999/2000:30 följande bedömning rörande internationell samverkan inom materielområdet:

För att uppnå tillräcklig säkerhet för den framtida materiel- och kompetensförsörjningen måste förutsättningarna för mellanstatlig samverkan och ömsesidiga beroenden ytterligare utvecklas och stödet till svensk försvarsindustris exportansträngningar har fortsatt stor betydelse.

Ett deltagande i internationell samutveckling från statsmakterna, myndigheterna och industrin bör åstadkommas för sådana system som ingår i det framtida försvarets behov eller där sådan utveckling bidrar till att viktiga kompetensområden kan upprätthållas inom landet. En förutsättning för detta är att den svenska försvarsindustrin aktivt deltar i en nationell och internationell omstrukturering. Vidare bör en förändrad fördelning av affärsrisker åstadkommas genom att industrin i högre grad än hittills deltar i finansieringen av utvecklingsprojekt. En ytterligare möjlighet att åstadkomma internationella gemensamma utvecklingsprojekt är långsiktiga åtaganden mellan de samutvecklande länderna i kombination med industrins egensatsning och omstrukturering.

Regeringen anser att det avtal som förhandlats fram överensstämmer väl med denna inriktning. Det ger i första hand en grund för omstrukturering

och samverkan mellan de sex länderna och industrierna i dem. Det ger i andra hand en grund för att utvidga samverkan till att omfatta andra europeiska länder och industrierna i dem. Regeringen anser vidare att avtalet gynnar Sveriges förutsättningar att bevara och utveckla den transatlantiska länken.

Sammanfattningsvis anser regeringen att avtalet främjar vitala svenska säkerhets- och försvarspolitiska intressen.

Leveranssäkerhet

Regeringen bedömer att avtalet väsentligt förbättrar förutsättningarna för att trygga materielförsörjningen, såväl i fredstid som i nödläge, kris eller krig. En säker materielförsörjning är nödvändig för att upprätthålla trovärdigheten för Försvarsmaktens förmåga att kunna anpassas till nya hot och risker som kan uppstå. För ett militärt alliansfritt land som Sverige är det ett viktigt säkerhetspolitiskt intresse att omvärlden har tilltro till vår anpassningsförmåga och därmed till vår förmåga att med egna resurser försvara vårt land.

Regeringen anser att det är både önskvärt och nödvändigt att våra materielförsörjningsbehov tryggas genom internationellt samarbete med länder med vilka vi i övrigt har ett nära säkerhetssamarbete. Internationellt samarbete och utvecklandet av ömsesidiga beroenden är förutsättningar för att vi skall kunna bibehålla försvarsindustriell kompetens på strategiska nyckelområden och kunna säkra vår försvarsmakts materielförsörjning med bibehållen trovärdighet för vår säkerhetspolitiska linje.

Avtalet underlättar avsevärt tillskapandet av sådana ömsesidiga beroenden och ger därmed förbättrade möjligheter för Sverige att kunna anskaffa nödvändig försvarsmateriel även i ett läge som kräver snabb resursuppbyggnad. Avtalet innehåller dessutom åtaganden om leveranssäkerhet som är avsedda att trygga materielförsörjning även i händelse av höjd internationell spänning och ökad efterfrågan på strategiskt viktiga produkter.

I förhandlingarna har hänsyn tagits till Sveriges säkerhetspolitiska linje, såsom den har definierats av riksdagen. Parterna har enats om att utforma avtalet så att Sverige, om vi så skulle välja, kan förklara sig neutralt och avböja förslag om åtgärder som skulle strida mot en sådan förklaring.

Förfaranden vid överföring och export

Reglerna i avtalet om förfaranden vid överföring och export syftar dels till att underlätta överföring mellan parterna av sådana komponenter, delsystem och färdiga produkter som tas fram i gränsöverskridande industrisamarbete, dels till att bringa under likformig kontroll all export till icke-part av samarbetsprodukter eller dessas komponenter och delsystem, oavsett från vilken av parterna exporten verkställs.

Avtalet förbättrar parternas möjligheter att mellan sig överföra försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster och underlättar därigenom industriell omstrukturering. Industrins effektivitet och internationella konkurrenskraft främjas, samtidigt som avvecklingen av överkapacitet påskyndas. Vidare bidrar avtalet till att säkerställa att export av utrustning som framställts i ömsesidigt samarbete handhas på ett ansvarigt sätt och med respekt för deltagande staters internationella skyldigheter och åtaganden på exportkontrollområdet, särskilt kriterierna i EU:s uppförandekod.

Parterna har i exportkontrollavsnittet sökt utforma lösningar som inte medför nya administrativa hinder och som medger en effektivisering av europeisk försvarsindustri med utgångspunkt från tekniska och kommersiella faktorer.

En utgångspunkt har således varit att all fysisk utförelse av krigsmateriel från respektive part skall kontrolleras genom redan etablerade nationella regelverk. Parterna har velat undvika krav på kontrollmyndigheter att tillämpa skilda regelsystem beroende på om utförelsen rör en samarbetsprodukt eller inte.

En annan utgångspunkt har varit att de överenskomna exportkontrollreglerna kan ge viktiga bidrag till den leveranssäkerhet som avtalet syftar till att främja, genom att möjliggöra friare överföring av materiel mellan parterna. Parterna har av denna anledning varit överens om att avtalet bör ha en sådan verkan att överföringen av samarbetsprodukter till en annan part behandlas lika oavsett om den mottagande parten är direkt delaktig i industrisamarbetet kring produkten eller inte. I avsaknad av ett sådant resultat skulle samtliga parter känna sig föranlåtna att söka delta med egen industri i samtliga samarbetsprojekt för att tillförsäkra sig bästa möjliga tillgång till samarbetsprodukterna, ett utfall som sannolikt inte skulle gagna framväxten av en effektiv industristruktur. En viktig förutsättning för denna likabehandling av samtliga parter är att de parter som inte är direkt delaktiga i ett industrisamarbete förbundet sig att inte vidareexportera materielen till en icke-part utan de deltagande parternas samtycke.

Även i flera andra avseenden har de gemensamma exportreglernas utformning bedömts kunna påverka förutsättningarna för framväxten av en effektiv industristruktur, och hänsyn har tagits till detta i avtalets utformning. Det har således ansetts viktigt att exportreglerna inte förutsätter en specifik samarbetsform mellan industriföretag vad avser ägande, ansvarsrelationer och arbetsfördelning för att friast möjliga överföring av materiel mellan parterna skall vara aktuell, utan att reglerna medger många olika former av samarbete. Vidare medför lösningen med överenskomna landlistor att förutsättningarna för export till icke-part är desamma oavsett var produktionsverksamheten förlagts. Det innebär att samarbetande industriföretag får samma besked i exportfrågor oavsett var de väljer att förlägga olika delverksamheter.

Det är regeringens bedömning att förhandlingsresultatet på det exportpolitiska området fullt ut är förenligt med det svenska regelverket. De landlistor som fastställs projektvis utgör förhandsbesked enligt det svenska regelverket. Förslag till landlistor kommer att underställas det parlamentariskt sammansatta Exportkontrollrådet för bedömning. En särskild mekanism har i ramavtalet överenskommit för att lägga till

eller, om försämrade förhållanden motiverar det, stryka destinationer i tidigare upprättade listor. All utförsel av materiel från Sverige sker på grundval av licenser som utfärdas i enlighet med svensk lag. Eftersom befintliga procedurer används för att hantera export från samarbetsprojekt kommer den grad av offentlig insyn i den förda politiken som råder idag att gälla även dessa. I första hand ges den insynen genom uppgifter i regeringens årliga skrivelse till riksdagen och genom den löpande information som partiernas företrädare i Exportkontrollrådet erhåller.

Vad gäller leveranssäkerheten innehåller ramavtalets artikel 6 en förpliktelse för parterna att inte lägga hinder i vägen för leveranser från berörda samarbeten till övriga signatärländer. Denna utfästelse är av stor vikt för det svenska försvarets materielförsörjning i tider av kris eller konflikt. De svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport lämnar utrymme att medge utförsel från Sverige även till ett land som befinner sig i kris eller krig, om denna utförsel är förknippad med samarbetsavtal, och är av vikt för att säkra det svenska försvarets behov, och faller under ett ingånget internationellt avtal.

Regeringen bedömer att den typ av projektlicens som föreskrivs i avtalets artikel 12 är förenlig med nuvarande svenska regelverk. Lagen (1992:1300) om krigsmateriel föreskriver (6 §) att krigsmateriel inte får föras ut ur landet utan tillstånd. Lagen och dess förordning innehåller inte några närmare anvisningar vad gäller utformning, innehåll eller giltighetstid för sådana tillstånd. En väl etablerad praxis föreligger enligt vilken licenser av projektkaraktär redan idag utfärdas, som inte är knutna till namngivna produkter eller komponenter och som har lång varaktighet (upp till 5 år). Ett viktigt moment inför utfärdandet av sådana licenser är att Sverige infordrar slutanvändaråtaganden som svarar mot licensernas omfattning. Det är således väl förenligt med gällande svenska regelverk att i enlighet med förpliktelserna i ramavtalet utfärda licenser som avser all utförsel som sammanhänger med ett noga specificerat projekt.

Av vikt för bibehållandet av ett svenskt inflytande över samarbetsprojekt som underställs det aktuella ramavtalet är att tillstånd att delta i ett projekt fordras enligt 8 § lagen (1992:1300) om krigsmateriel och att ägarförändringar medför krav på förnyat tillstånd enligt 3 § samma lag. Rådande praxis vid denna tillståndsgivning kommer att iakttas, t.ex. vad gäller att inte medge att ett svenskt försvarsindustri-företag deltar i projekt med direkt anknytning till kärnvapenutveckling eller produktion.

Artikel 12 avser även ”tillhörande försvarsmaterieltjänster” så som denna utförsel kontrolleras enligt respektive parts nationella regelverk. Kontrollen av försvarsmaterieltjänster utövas enligt gällande svenska regelverk genom kontroll av utförsel av reservdelar, särskild underhålls-utrustning, produktions- eller serviceunderlag samt utbildningstjänster.

Avtalet avser endast materiel som utvecklas eller produceras i samarbete med utländsk industri. Utöver de svenska reglerna kommer sådan materiel att vara underkastad kontroll också enligt övriga berörda parters regelverk. En viktig effekt av avtalet är att Sverige på sikt, vid en framgångsrik försvarsindustriell integration, kommer att erhålla insyn i och möjlighet att påverka beslut rörande betydande delar av den samlade försvarsmaterielexporten från Europas ledande producentländer.

Artikel 13 föreskriver bruket av listor över tillåtna exportdestinationer som instrumentet för en likformig exportkontroll hos alla sex parter. Landlistor används redan i den svenska krigsmaterielexportkontrollen, i samband med licensavtal avseende upplåtelse av tillverkningsrätt till utländsk part, liksom i samband med samarbetsavtal mellan svensk och utländsk part om tillverkning och marknadsföring. Dessa samarbetsformer regleras i 7-8 §§ i den svenska krigsmateriellagen. Det finns i dessa sammanhang ett naturligt behov att i förväg reglera senare export till tredje land, på samma vis som parterna i det nu aktuella avtalet avser att i förväg ge industrin tydliga anvisningar om exportmöjligheterna för en produkt.

Det förutsätts att listan över tillåtna exportdestinationer upprättas på ett tidigt stadium av ett projekt, för att ge deltagande industriföretag vägledning för sin verksamhet. Grundvalen för parternas diskussion skall vara ett listförslag från berörda industrier, baserad på deras bedömning av realistiska avsättningsmarknader för samarbetsprodukten, mot bakgrund av exempelvis fastställda eller förväntade anskaffningsplaner, tekniska krav på produkten, samt förväntad konkurrens.

I artikel 13 moment 3 fastslås att skyddet av parternas försvarsintressen utgör en av de faktorer som skall beaktas vid fastställandet av tillåtna exportdestinationer. Detta motsvaras i det svenska regelverket av skrivningen i lagens 1 §, andra stycke, som uttryckligen anger att försvarsintressen skall beaktas i samband med prövningen av ärenden på följande sätt: ”tillstånd enligt denna lag får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik”.

I artikel 13 moment 4 ges tydliga anvisningar om att ansvaret för utfärdande av en exportlicens åvilar den part inom vars jurisdiktion exportkontraktet faller. Detta gör det möjligt för samverkande industrier att inom ramen för ett projekt bestämma att slutsammansättningen av en produkt skall ske i ett land, men att en partner i ett annat deltagande land ändå kan fungera som avtalslutande part gentemot en viss exportkund. Detta är av betydelse för att industrier inom ramen för ett samarbete skall kunna utnyttja de relationer som tidigare byggts upp med olika presumtiva kunder utan att göra avkall på kravet på en effektiv produktionsstruktur. Eftersom överenskomna exportregler bygger på tillämpningen av hittillsvarande, territoriellt bundna nationella exportkontrollregelverk medför den valda lösningen att den fysiska exporten av en samarbetsprodukt måste verkställas från det land som beviljat utförseltillståndet, även om det innebär att den färdiga produkten först måste överföras ”internt” från den part där slutsammansättning sker, till den part som utfärdar utförseltillståndet. Den interna överföringen regleras i artikel 12.

Bestämmelsen i artikel 13 moment 3 om möjligheten att stryka länder från listan över tillåtna destinationer och i moment 4 om utfärdande av exportlicens på grundval av nationella regler innebär att den lista över tillåtna exportdestinationer som upprättas för en samarbetsprodukt inte representerar någon garanti för senare utförseltillstånd gentemot berörda industrier. Den ordning som beskrivs i ramavtalet motsvarar det svenska systemet med förhandsbesked till företagen. Beskeden grundas normalt på en prövning som även innefattar hörande av det parlamentariskt

sammansatta exportkontrollrådet. Förhandsbeskeden har redan tidigare, när så bedömts ändamålsenligt, kunnat ta formen av landlistor. I de sammanhang som ramavtalet reglerar blir förfarandet likartat. Exportkontrollrådet kommer att höras då det är aktuellt att förhandla om en landlista med andra parter och rådets överväganden kommer att vara vägledande för det svenska agerandet i förhandlingen på samma sätt som de är vägledande idag för myndigheten ISP:s utfärdande av förhandsbesked.

Det generella åtagande som görs i Artikel 13 mom 2 och 5 om strikt iakttagande av en överenskommen lista av tillåtna exportdestinationer, jämte åtagandet i mom 6 att inhämta slutanvändaråtaganden vid export till icke-part, medför att anvisningen i förarbetena till lagen (1992:1300) om krigsmateriel (prop. 1991/92:174 s. 73-74) att slutanvändarintyg bör infördras vid varje enskild utförsel får anses vara uppfyllt på ett sätt som medger förenklade procedurer för kontroll av överföringar mellan parterna.

Artikel 13 moment 7 öppnar möjligheten att tillämpa avtalet även på befintliga internationella samarbetsprojekt, om enighet därom kan nås mellan de berörda parterna. För Sveriges del föreligger endast ett begränsat antal projekt av denna karaktär.

Artikel 14 berör samarbetsprojekt som initieras av försvarsindustrin. En möjlighet införs att tillämpa reglerna i artiklarna 12 och 13 även på sådana projekt. Det kan i detta sammanhang bli aktuellt att från svensk sida ta ställning till industriprojekt som svensk industri har förutsättningar att vara delaktig i, men vars slutprodukt det svenska försvaret inte har något omedelbart intresse av utan i första hand är avsedd för andra parter försvarsmakter. Frågan om svensk industris deltagande i sådana projekt är förenligt med det svenska regelverket kan besvaras på följande sätt. Redan i 1988 års utförsellag infördes tillståndsplikt för utveckling av krigsmateriel för annans räkning. Som villkor för tillstånd krävdes att verksamheten skulle främja en teknisk utveckling som kunde nyttiggöras för den svenska försvarskraften. I 8 § lagen (1993:1300) om krigsmateriel vidgades denna tillståndsplikt till att omfatta gemensam utveckling eller tillverkning av krigsmateriel mellan svensk tillverkande industri och utländska företag. I lagens förarbeten (jfr prop. 1991/92:174, s. 40) sammankopplas detta nya tillståndskrav med riktlinjernas anvisning om att "tillstånd till utförsel av krigsmateriel, eller till annan samverkan med någon i utlandet avseende krigsmateriel, bör medges endast om sådan utförsel eller samverkan.....bedöms erforderlig för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande eller i övrigt är säkerhetspolitiskt önskvärd". Denna anvisning påbjuder en utvärdering av varje projekts relevans för försvaret. Den praxis som utvecklats sedan 1988 innebär att även projekt som i första hand innebär utveckling för annans räkning medges, om det kan visas att den bidrar till tryggandet av en långsiktig svensk materielförsörjning.

Artikel 16 förutser förenklade licensförfaranden för överföringar inom ramen för underleverantörsrelationer. Förenklningarna definieras inte närmare utan parterna är fria att införa sådana förenklningar som är möjliga inom ramen för respektive nationellt regelverk.

Artikel 16 omfattar också, i moment 2, en presumtion om minimerat bruk av slutanvändarintyg utfärdade på regeringsnivå i detta

sammanhang. Det existerande svenska regelverket innehåller en stark presumtion för att slutanvändaråtagande alltid skall inhämtas (jfr prop. 1991/92:174, s. 73). Olika former av slutanvändarintyg har emellertid under åren utvecklats för olika exportsituationer. Vid export av ett helt materielsystem eller större delsystem begärs normalt ett fullständigt slutanvändarintyg av mottagaren. Detta intyg betraktas från svensk sida som en bindande mellanstatlig förpliktelse för mottagarlandet. Vid export av mindre komponenter eller insatsvaror i bulk infordras olika typer av industriintyg med innebörd att vidareexport ej får ske i obearbetat skick av den svenska komponenten/insatsvaran. Den svenska delen, integrerad i en utländsk produkt, får sedan exporteras enligt det landets regler. Förenligheten av detta förfaringsätt med de svenska riktlinjerna och lagens bestämmelser har, liksom många andra delar av regelverket, ingående prövats av riksdagens konstitutionsutskott (jfr t.ex. bet. 1995/96:KU30). Den inriktning som kommer till uttryck i ramavtalets artikel 16 moment 2 bedöms vara väl förenlig med rådande svenska regelverk.

Artikel 17 innehåller bestämmelser avseende nationellt producerad försvarsmateriel. Detta fall inkluderas för att främja leveranssäkerhet mellan parterna. Parterna har antagit att en försvarsindustriell omstrukturering kommer att leda till nedläggning av nationell produktionskapacitet. De produkter som berörs av sådana nedläggningar måste därefter importeras. Importalternativet behöver inte vara en samarbetsprodukt utan kan lika gärna vara en nationell produkt med ursprung i en enskild part. Den utfästelse om effektivisering av nationella licensförfaranden som återfinns i detta sammanhang bedöms inte implicera krav på att gå längre än vad respektive nationellt regelverk medger.

Ingen förpliktelse uppställs i artikel 17 att den exporterande parten skall avstå från krav på slutanvändarintyg, eftersom det i denna artikel inte införs några begränsningar för re-export från den importerande parten. Eftersom överföringar under denna artikel skulle kunna avse delsystem eller hela system för vilka slutanvändarintyg normalt krävs under nationella bestämmelser, är det av vikt att möjligheten att avkräva den importerande parten ett slutanvändarintyg inte har inskränkts.

Artikel 18 förutser ansträngningar att, för de överföringar som omfattas av avtalet, söka förenkla andra administrativa krav än exportlicenser. Svensk lagstiftning bedöms inte lägga hinder i vägen för sådana administrativa förenklingar.

Sammanfattningsvis har regeringen funnit att den överenskommelse som nåtts på exportkontrollområdet i alla delar är förenlig med lagen (1992:1300) om krigsmateriel och övriga delar av det svenska regelverket för exportkontroll.

Övriga sakområden

Avtalet förbättrar parternas möjligheter att anpassa förfarandena för säkerhetsklarering, överföring av sekretessbelagd information samt

besök, i syfte att underlätta det industriella samarbetet utan att försvaga skyddet av sekretessbelagda uppgifter.

Som beskrivits i avsnitt 5.5 skall all sekretessbelagd information som utväxlas mellan parterna eller deras försvarsindustrier med stöd av avtalet hanteras i enlighet med parternas nationella lagar och förordningar samt bestämmelserna i avtalet om säkerhetsskydd för sekretessbelagd information och bilagan till avtalet. Vid förhandlingarna har Sverige gjort klart att det är de nationella reglerna om handlings-offentlighet (2 kap. tryckfrihetsförordningen) jämte sekretesslagens (1980:100) regler som kommer att tillämpas på handlingar som omfattas av avtalet. På svenskt initiativ har därför i ingressen tagits in ett konstaterande att avtalet inte kräver någon ändring i grundlag. Reglerna om utrikessekretess, försvarssekretess och kommersiell sekretess (2 kap. 1 och 2 §§ samt 8 kap. sekretesslagen) är tillräckliga för att Sverige skall kunna uppfylla avtalets krav på sekretess.

Regeringen bedömer att avtalet skapar förutsättningar för ett förbättrat utnyttjande av varje parts begränsade resurser för forskning och teknologi på försvarsområdet samt ett utvidgat samarbete på detta område.

Genom avtalet förenklas överföring av teknisk information, harmoniseras de nationella villkoren för behandling av teknisk information samt minskas restriktionerna för delgivning och nyttjande av teknisk information.

Regeringen bedömer att ett framgångsrikt internationellt materiel-samarbete förutsätter en harmonisering av krav på militär utrustning. En harmonisering förutsätter i sin tur en gemensam analysprocess, för att så långt lämpligt kunna skapa samsyn i fråga om operativa behov. I avtalet ges uttryck för parternas strävan att underlätta en sådan analys och en därav följande harmonisering av kraven på militär utrustning.

Avsikten är att skapa ett koordinerat underlag för teknisk utveckling, samt genom en samordning av materielanskaffningen åstadkomma större volymer som medger en mer kostnadseffektiv produktion. Följaktligen är harmoniseringen av central betydelse för att över tiden kunna tillgodose det svenska försvarets behov av utrustning till en lägre kostnad. Den bidrar även till att öka leveranssäkerheten. På de områden där man kan enas om gemensamma militära krav kan det vara lämpligt att samordna investeringar för att ta fram och utveckla gemensamma produkter.

Harmoniseringen ger dessutom bästa möjligheter för att kunna samverka så säkert och effektivt som möjligt i internationella fredsfrämjande insatser. Medverkan i sådana insatser förutsätter enligt svensk lag beslut från fall till fall.

7 Kostnader

Regeringen anser att sådana kostnader som ramavtalet kan medföra för myndigheterna under Utrikes- och Försvarsdepartementen skall rymmas inom de beslutade ramarna för femte och sjätte utgiftsområdena.

RAMAVTAL MELLAN REPUBLIKEN FRANKRIKE, REPUBLIKEN
ITALIEN, KONUNGARIKET SPANIEN, FÖRENADE
KONUNGARIKET STORBRIANNIEN OCH NORDIRLAND,
KONUNGARIKET SVERIGE OCH FÖRBUNDSREPUBLIKEN
TYSKLAND OM ÅTGÄRDER FÖR ATT UNDERLÄTTA
OMSTRUKTURERING OCH DRIFT AV DEN EUROPEISKA
FÖRSVARSSINDUSTRIN

Ingress

Republiken Frankrike, Republiken Italien, Konungariket Spanien, Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland, Konungariket Sverige och Förbundsrepubliken Tyskland (nedan kallade *parterna*),

som erinrar om uttalandet av den 9 december 1997 som undertecknats av stats- och regeringscheferna i Republiken Frankrike samt regeringscheferna i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland och Förbundsrepubliken Tyskland, till vilket regeringscheferna i Republiken Italien, Konungariket Spanien och Konungariket Sverige har anslutit sig och som syftar till att underlätta omstruktureringen av den europeiska flyg-, rymd- och försvarselektronikindustrin,

som erinrar om det gemensamma uttalandet av den 20 april 1998 av Republiken Frankrikes försvarsminister, Republiken Italiens försvarsminister, Konungariket Spaniens försvarsminister, Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirlands försvarsminister och Förbundsrepubliken Tysklands försvarsminister, till vilket även Konungariket Sveriges försvarsminister har anslutit sig,

som erinrar om avsiktsförklaringen av den 6 juli 1998 om åtgärder för att underlätta omstrukturering av den europeiska försvarsindustrin, undertecknad av parternas försvarsministrar, med syfte att upprätta ett ramverk för samarbete för att underlätta omstruktureringen av den europeiska försvarsindustrin,

som konstaterar att det är företagens sak att besluta om bildandet av transnationella försvarsindustriföretag i enlighet med konkurrensreglerna; som härvid beaktar att en viss grad av ömsesidigt beroende redan förekommer i Europa till följd av pågående samarbete kring viktigare försvarsmaterielsystem,

som önskar skapa det politiska och rättsliga regelverk som fordras för att underlätta omstrukturering av industrin för att främja en mer konkurrenskraftig och solid teknologisk och industriell bas för den europeiska försvarsindustrin och försvarsteknologin på världsmarknaden för försvarsmateriel och att på så sätt bidra till uppbyggnaden av en gemensam europeisk säkerhets- och försvarspolitik,

som konstaterar att industriell omstrukturering kommer att leda till att transnationella försvarsindustriföretag bildas och att ömsesidiga beroenden accepteras; som härvidlag understryker att industriell omstrukturering på försvarsområdet måste ta hänsyn till det imperativ som parternas krav på tryggad materielförsörjning utgör liksom till en rättvis och effektiv fördelning och bibehållande av strategiskt viktiga tillgångar, verksamheter och kompetens,

som strävar efter att underlätta överföring av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster mellan sig samt utvidga exportsamarbetet och konstaterar att detta bidrar till att främja industriell omstrukturering och bibehålla industrins exportförmåga; som önskar säkerställa att export av utrustning framställd i ömsesidigt samarbete skall handhas på ett ansvarigt sätt under respekterande av varje deltagande stats internationella skyldigheter och åtaganden på exportkontrollområdet, särskilt kriterierna i Europeiska unionens uppförandekod,

som önskar anpassa förfarandena för säkerhetsklarering, överföring av sekretessbelagd information samt besök för att underlätta det industriella samarbetet utan att försvaga skyddet av sekretessbelagda uppgifter,

som konstaterar behovet av att förbättra utnyttjandet av varje parts begränsade resurser för forskning och teknologi på försvarsområdet och som önskar utvidga samarbetet på detta område,

som inser behovet av att - för att möjliggöra att den europeiska försvarsindustrin fungerar effektivt och omstruktureras - förenkla överföring av teknisk information, harmonisera de nationella villkoren för behandling av teknisk information samt minska restriktionerna för delgivning samt nyttjande av teknisk information,

som konstaterar att europeiska väpnade styrkor måste vara tillräckligt kvalificerade, vara av tillräcklig storlek och ha tillräcklig beredskap för att möta framtida krav på flexibilitet, rörlighet, insatsförmåga, uthållighet och interoperabilitet, även med beaktande av de ytterligare utmaningar och möjligheter som den framtida utvecklingen på forskningens och teknologins områden öppnar; som även konstaterar att dessa styrkor måste kunna samverka eller ingå som del i en koalition i ett brett spektrum av roller med, i synnerhet, en säkerställd uppbyggnad och effektivitet i ledning, kontroll, samband och understöd,

som på detta område strävar efter att upprätta samråd sinsemellan för att harmonisera de militära kraven på sina väpnade styrkor och materielförsörjningssystem genom att samarbeta på ett så tidigt stadium som möjligt och i definitionen av kravspecifikationerna för vapensystem som skall utvecklas eller anskaffas,

som konstaterar att detta avtal inte kräver någon ändring i deras grundlagar,

som konstaterar att verksamhet som företas med stöd av detta avtal skall vara förenlig med parternas medlemskap i Europeiska unionen och de skyldigheter och åtaganden som följer av detta, har kommit överens om följande.

Prop. 2000/01:49
Bilaga

Del 1
Syfte, definitioner och allmän organisation

Artikel 1

Detta avtal syftar till att:

- (a) upprätta ett ramverk för att underlätta omstruktureringen av försvarsindustrin i Europa;
- (b) säkerställa ett tidigt och effektivt samråd om frågor som uppstår till följd av omstruktureringen av den försvarsindustriella basen i Europa;
- (c) bidra till att säkra tillförseln av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster för parterna;
- (d) om så bedöms lämpligt närma, förenkla och minska omfattningen av parternas procedurer i fråga om kontroll av överföring och export av militär materiel och militär teknologi;
- (e) underlätta utbyte av sekretessbelagd information mellan parterna och mellan deras respektive försvarsindustri med iakttagande av föreskrifter om säkerhetsskydd som inte äventyrar säkerhetsskyddet för sådan sekretessbelagd information;
- (f) främja samordning av gemensam forskningsverksamhet i syfte att bredda kunskapsbasen och därigenom främja teknologiutveckling och teknisk förnyelse;
- (g) fastställa principerna för delgivning, överföring, nyttjande och ägande av teknisk information för att underlätta omstrukturering och påföljande drift av parternas försvarsindustrier;
- (h) främja harmonisering av de militära krav som definieras av parternas väpnade styrkor.

Artikel 2

I detta avtal avses med

- (a) *samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet*: gemensam verksamhet som bland annat innefattar studier, bedömning, utvärdering, forskning, design, utveckling, framtagande av prototyper, produktion, förbättring, modifiering, underhåll, reparation och andra tjänster efter det att designen avslutats som genomförs med stöd av ett internationellt avtal eller en uppgörelse mellan två eller flera parter i syfte att anskaffa försvarsmateriel och/eller försvarsmaterieltjänster. Vad gäller del 3 i detta avtal (förfaranden vid överföring och export) avser definitionen endast verksamheter som är belagda med krav på exportlicens.

- (b) *sekretessbelagd information*: uppgifter (nämligen kunskaper som kan överföras i någon form) eller materiel som kräver skydd mot otillåten delgivning, vilka har åsatts sekretessbeteckning.
- (c) *mottagare*: kontraktstagare, anläggning eller annan enhet som mottar materialet från överlåtaren för vidare sammansättning, användning, vidareförädling eller annat ändamål. Termen innefattar inte transportörer eller mellanhänder.
- (d) *överlåtare*: person eller enhet som är ansvarig för att tillhandahålla mottagaren material.
- (e) *försvarsmateriel*: vapen, vapensystem, ammunition och sprängmedel, flygplan, fartyg, fordon, farkost eller annan krigsmateriel och däri ingående delar eller komponenter med tillhörande dokument.
- (f) *försvarsmaterieltjänst*: tjänst, test, inspektion, underhåll och reparation samt tjänst efter det att designen avslutats, utbildning, tekniskt eller annat stöd, inklusive tillhandahållandet av teknisk information som särskilt ingår i tillhandahållandet av försvarsmateriel.
- (g) *dokument*: dokumenterad information oberoende av fysisk form eller beskaffenhet, bland annat skrivet och tryckt material (däribland skrivelser, ritningar och planer), medier för elektronisk lagring (bland annat hårddiskar, disketter, chips, magnetband, CD), fotografier och videoinspelningar samt optisk eller elektronisk återgivning av sådana.
- (h) *export*: förflyttning av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster från en part till en icke-part.
- (i) *anläggning*: installation, fabrik, laboratorium, kontor, universitet eller utbildningsanstalt eller företag (med tillhörande lagerlokaler, lagerområden, nyttigheter och beståndsdelar som ingår i dessa på grund av sin funktion eller lokalisering) samt offentlig myndighet eller enhet.
- (j) *material*: föremål eller ämnen från vilka information kan hämtas; termen omfattar dokument, utrustning, vapen eller komponenter.
- (k) *nationell säkerhetsskyddsmyndighet / verkställande säkerhetsskyddsmyndighet (NSM/VSM)*: officiell myndighet eller enhet som av en part har utsetts att ansvara för samordning samt genomföra nationell industriell säkerhetsskyddspolicy.
- (l) *säkerhetsskyddsansvarig*: person som utsetts av en NSM/VSM att tillse att industriella säkerhetsskyddsföreskrifter tillämpas i en offentlig anläggning eller i en leverantörs lokaler.
- (m) *teknisk information*: upptagen eller dokumenterad information av vetenskaplig eller teknisk art, oberoende av dess format,

dokumentära kännetecken eller annat framställningssätt. Informationen kan innefatta, men är inte begränsad till, något av följande: data från experiment och tester, specifikationer, ritningar och ritningsprocesser, uppfinningar och upptäckter oberoende av om de kan patenteras eller på annat sätt skyddas i lag, tekniska beskrivningar och andra verk av teknisk natur, kretslayout / maskteknik, tekniskt dataunderlag och tillverkningsdataunderlag, know-how och affärshemligheter och information hänförlig till industriell teknik. Den tekniska informationen kan presenteras i form av dokument, bildreproduktioner, ritningar och grafiskt framställningssätt, inspelningar på disk och film (magnetiska, optiska sådana samt laser), mjukvara i både programform och som databas och utskrifter av dataminne eller data som sparats i hårdminne eller i vilken annan form som helst.

- (n) *överföring*: förflyttning av försvarsmateriel och försvarsmateriel-tjänster mellan parterna.
- (o) *transnationellt försvarsföretag (TFF)*: bolag, industriföretag eller annan juridisk person som består av delar av försvarsindustrier från två eller flera parter, eller som har tillgångar inom två eller flera parters territorium, som tillverkar eller tillhandahåller försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster. Termen omfattar samriskföretag bildade genom rättsligt bindande överenskommelser av sådant slag som kan godtas av parterna. Termen omfattar även tillgångar som tillverkar eller tillhandahåller försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster belägna inom parternas territorier och som står under kontroll av ett sådant bolag, ett industriföretag eller en annan juridisk person eller samriskföretag. Det föreligger kontroll - i den mening som sådan definieras i Europeiska gemenskapens regler om koncentrationer - om rättigheterna, kontrakten eller andra medel, ensamma eller tillsammans, ger förmågan att utöva ett avgörande inflytande på användningen av dessa tillgångar.

Artikel 3

1. Parterna skall upprätta en exekutivkommitté. I den skall ingå en företrädare för varje part, vilken får biträdas av annan personal i mån av behov.
2. Exekutivkommittén skall ansvara för följande uppgifter:
 - (a) att utöva översyn på verkställande nivå över detta avtal, övervaka dess ändamålsenlighet och avge en årlig rapport till parterna,
 - (b) att föreslå parterna ändringar i detta avtal,
 - (c) att lämna förslag till ytterligare internationella instrument hänförliga till detta avtal.
3. Exekutivkommittén skall fatta sina beslut i enhällighet mellan parterna.

4. Exekutivkommittén skall sammanträda så ofta som behövs för att effektivt kunna utföra sina åligganden eller på begäran av en medlem. Den skall anta sin egen arbetsordning och får upprätta nödvändiga underorgan.

Artikel 4

1. Parterna konstaterar att den industriella omstruktureringen troligen kommer att leda till att transnationella försvarsföretag (TFF) bildas och att nationell industriell kapacitet möjligen överges och därigenom till att ömsesidigt beroende godtas. Parterna skall därför vidta åtgärder för att trygga en säker tillförsel till ömsesidig nytta för alla parter samt tillgodose en rättvis och effektiv fördelning och underhåll av strategiskt viktiga tillgångar, verksamheter och kompetenser. Dessa åtgärder skall grundas på kravet att förhandsinformation skall lämnas och samråd ske samt på tillämpning av nationella bestämmelser som, om så är nödvändigt, skall ha anpassats.

2. Parterna får införa sina krav, bland annat i rättsligt bindande överenskommelser, kontrakt eller optionslicenser som skall ingås med försvarsföretag på en rättvis och skälig grund.

3. Ytterligare åtgärder kan innefatta framtagande av gemensamma instrument och harmonisering av nationella bestämmelser.

Artikel 5

Parterna konstaterar att en öppen marknad för försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster dem emellan kommer att vara till nytta för dem. Parterna skall säkerställa att ingenting som görs med stöd av detta avtal föranleder orättvisa handelsmetoder eller diskriminering mellan parternas industrier.

Artikel 6

1. Parterna skall inte hindra leveranser till de övriga parterna av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster som framställts, monterats eller underhållits inom deras territorier. Härvid skall reglerna i del 3 i detta avtal följas.

2. De skall vinnlägga sig om att ytterligare förenkla och harmonisera sina gällande bestämmelser och förfaranden med målsättningen att åstadkomma en obehindrad överföring av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster sinsemellan.

Artikel 7

1. I syfte att trygga tillförseln av försvarsmateriel och andra berättigade intressen, för de parter på vilkas territorier de företag är belägna som berörs av omstruktureringen och för de företag som tillhör andra parter som är beroende av dessa företag för sin försörjning med försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster, skall parterna samråda på ett effektivt sätt och i god tid om industriella frågor som kan uppkomma med anledning av omstruktureringen av den europeiska försvarsindustrin.

2. För att så snart som möjligt inleda detta samråd skall parterna uppmuntra sina industriföretag att i förväg informera dem om sin avsikt att bilda ett TFF och om någon markant förändring har inträffat som kan inverka på parternas situation. Med termen *markant förändring* avses exempelvis att ett företag övergår i direkt eller indirekt utländsk kontroll eller att strategiska nyckelaktiviteter helt eller delvis uppges, överförs eller omlokaliseras. Så snart en part får reda på en avsikt i denna riktning, skall den underrätta övriga berörda parter. Under alla förhållanden har de övriga parterna rätt att ge uttryck för skälig oro till de berörda parterna, vilka skall pröva dem efter sakliga hänsyn i en undersökning i enlighet med nationellt gällande bestämmelser. Samrådet kan behöva vara avslutat inom en viss tid i enlighet med nationella lagar och förfaranden. Icke desto mindre skall, där så är tillämpligt, beslut om fusioner och förvärv av försvarsföretag även fortsättningsvis fattas av de enskilda parterna om transaktionen måste göras till föremål för prövning i enlighet med en parts nationella lagar och bestämmelser.

3. Parterna är överens om att TFF får använda sitt kommersiella omdöme för att fördela industriell kapacitet enligt ekonomiska kriterier. Parterna kan dock i undantagsfall vilja förbehålla sig viss angiven strategisk nyckelverksamhet samt vissa tillgångar och anläggningar inom sitt territorium med omsorg om sin nationella säkerhet. Därför skall de parter på vilkas territorier sådan verksamhet, sådan egendom eller sådana anläggningar befinner sig samråda med varandra och med TFF för att fastställa sina krav i detta hänseende. Parterna skall bekräfta dessa krav genom härför lämpliga överenskommelser med TFF på en rättvis och skälig grund.

Artikel 8

1. Parterna konstaterar att det, med avseende på viss försvarsmateriel och vissa försvarsmaterieltjänster, som är av avgörande betydelse, under vissa exceptionella omständigheter kan finnas krav på att återskapa nationell strategisk nyckelverksamhet. Parterna skall genomföra sådant återskapande i en anda av samarbete med näringslivet. Hela kostnaden för återskapandet skall bäras av de berörda parterna. Den part som kräver sådant återskapande skall ingå de avtal som behövs med de berörda försvarsföretagen på rättvis och skälig grund.

2. Parterna skall ha rätt att överväga åtgärder för återskapande av anläggningar för produktion av försvarsmateriel och tillhandahållande av försvarsmaterieltjänster endast med hänsyn till sin nationella säkerhet. Sådana åtgärder får endast vidtas som en sista utväg för att återställa försörjningen med försvarsmateriel och får inte utnyttjas för att undergräva parternas nationella lagar och politik i fråga om ickespridning och krigsmaterielexport.

Artikel 9

Varje part åtar sig att på begäran bistå annan part med prisundersökningar och statlig kvalitetskontroll, efter framställning i samband med köp av försvarsmateriel eller försvarsmaterieltjänster, i enlighet med internationella

avtal eller arrangemang som redan är tillämpliga eller skall träffas mellan dem eller, om sådana avtal eller arrangemang saknas, nationella bestämmelser.

Prop. 2000/01:49
Bilaga

Artikel 10

1. Parterna är överens om att prioritering av leveranser av försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster i fredstid skall ske i former som gjorts upp enligt gängse handelssed. Parter som gemensamt förvärvar försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster skall samråda i en anda av samarbete för att komma överens om ömsesidigt tillfredsställande leveransplaner för att motsvara deras krav, varvid hänsyn även skall tas till företagets långsiktiga livskraft och intressen.

2. Om en part begär försvarsmateriel eller försvarsmaterieltjänster i fall av nödläge, kris eller väpnad konflikt, skall parterna omedelbart samråda på lämplig nivå i en anda av samarbete med sikte på att

- (a) möjliggöra att den begärande parten erhåller prioritet vid beställning av, eller omfördelning av tillgång till, försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster; i praktiken kan detta medföra att gällande kontrakt behöver ändras; följaktligen skall den part som begär denna hjälp ersätta den andra parten eller företaget för eventuella extra kostnader,
- (b) möjliggöra att den begärande parten erhåller prioritet om förefintlig försvarsmateriel snabbt behöver ändras för nya uppgifter; den part som begär dessa ändringar skall ersätta den andra parten eller företaget för eventuella extra kostnader,
- (c) underlätta, i enlighet med eventuellt förekommande tillämpliga internationella uppgörelser mellan parterna och med vederbörlig hänsyn till deras internationella åtaganden, tillförsel vid läglig tidpunkt av efterfrågad försvarsmateriel och försvarsmaterieltjänster till den begärande parten.

Artikel 11

1. Vid nödläge, krisläge eller väpnad konflikt skall parterna, i enlighet med eventuellt förekommande tillämpliga internationella uppgörelser dem emellan och med vederbörlig hänsyn till deras internationella åtaganden, samråda med sikte på att, om så erfordras, tillhandahålla försvarsmateriel, huvudsakligen mot ersättning, från varje parts egna förråd.

2. Parterna skall söka komma överens, i den mån det är möjligt och lämpligt, om förfaringssätt för överföring eller lån av detta slag sinsemellan av försvarsmateriel från sina egna förråd.

Del 3
Förfaranden vid överföring och export

Prop. 2000/01:49
Bilaga

Artikel 12

1. I denna artikel behandlas överföring mellan parterna av försvarsmateriel och tillhörande försvarsmaterieltjänster inom ramen för ett samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet.
2. Projektlicenser skall utgöra det nödvändiga utförseltillståndet, om ett sådant erfordras i en parts nationella bestämmelser, i de fall överföringen är nödvändig för att genomföra programmet eller om den är avsedd för en parts nationella militära bruk.
3. En projektlicens skall ha den verkan att den under sin giltighetstid ersätter kravet på tillstånd i varje enskilt fall för överföring av ifrågavarande försvarsmateriel och tillhörande försvarsmaterieltjänster till de destinationer som anges i licensen.
4. Regler om utfärdande, återtagande och upphävande av projektlicenser skall bestämmas av respektive part, med beaktande av deras åtaganden enligt detta avtal.

Artikel 13

1. I denna artikel behandlas export till en icke-part av försvarsmateriel och tillhörande försvarsmaterieltjänster som utvecklats eller framställts inom ramen för ett samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet i enlighet med artikel 12.
2. Parter som genomför ett samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet skall komma överens om grundläggande principer för export till tredje land från programmet, samt procedurer för sådana exportbeslut. För varje program skall de deltagande parterna i detta avseende enhälligt bestämma följande:
 - (a) Den aktuella försvarsmaterielens egenskaper. Dessa kan avse slutliga specifikationer eller innehålla bestämmelser om begränsningar beträffande vissa funktioner. Egenskaperna skall, om så erfordras, omfatta överenskomna restriktioner som skall tillämpas i fråga om funktion, underhåll eller reparation med avseende på export till skilda destinationer. Egenskaperna skall uppdateras för att ta i beaktande tekniska förbättringar av produkten som framställts inom programmets ram.
 - (b) Tillåtna exportdestinationer, som fastställs och revideras i enlighet med förfarandet som beskrivs under punkt 3 i denna artikel.
 - (c) Hänvisningar till embargo. Dessa hänvisningar skall automatiskt hållas aktuella i ljuset av alla tillägg, eller förändringar i relevanta resolutioner i Förenta Nationerna respektive beslut i Europeiska

unionen. Andra internationella embargo kan tillföras genom enhälligt beslut.

Prop. 2000/01:49
Bilaga

3. Fastställande och revidering av tillåtna exportdestinationer skall genomföras i enlighet med nedanstående förfaranden och principer:

- (a) Parterna i ett samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet ansvarar för fastställande av tillåtna exportdestinationer och senare tillägg. Dessa beslut skall fattas enhälligt efter samråd. Samråden skall beakta bland annat parternas nationella politik på exportkontrollområdet, uppfyllandet av deras internationella åtaganden inklusive kriterierna i EU:s uppförandekod, samt skyddet av parternas försvarsintressen inklusive bevarandet av en stark och konkurrenskraftig europeisk försvarsindustriell bas. Om, i ett senare skede, industrin önskar få till stånd tillägg av en destination, bör dess företrädare så tidigt som möjligt ta upp frågan med berörda parter så att det förfaringssätt som anges i denna artikel kan utnyttjas.
- (b) En tillåten exportdestination får strykas endast vid betydande förändringar av dess interna förhållanden, till exempel fullt inbördeskrig eller en allvarlig försämring av läget för de mänskliga rättigheterna, eller om landets uppträdande blir ett hot mot regional eller internationell fred, säkerhet och stabilitet, exempelvis till följd av aggression eller hot om aggression mot andra nationer. Om de parter som deltar i programmet inte kan uppnå enhällighet om strykning av en tillåten exportdestination på tjänstemannanivå, skall frågan föras upp på ministernivå för avgörande. Detta förfarande bör inte ta mer än tre månader i anspråk, räknat från den tidpunkt då strykning av den tillåtna exportdestinationen först föreslogs. Varje part som deltar i programmet har rätt att påkalla ett moratorium för export av produkten till den ifrågasatta destinationen under den tid som förfarandet pågår. Vid utgången av denna tidsperiod skall destinationen strykas från tillåtna exportdestinationer, såvida inte enighet har uppnåtts om att låta den stå kvar.

4. När överenskommelse har nåtts om de principer för exporten som nämns i punkt 2, ligger ansvaret för utfärdande av en exportlicens för de tillåtna exportdestinationerna hos den part inom vars jurisdiktion exportkontraktet faller.

5. Parter som inte deltar i ett samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet skall erhålla godkännande av de deltagande parterna i detta program innan den beviljar någon vidareexport till icke-part av försvarsmateriel som framställts inom ramen för programmet.

6. Parterna skall förbinda sig att inhämta slutanvändaråtaganden vid export av försvarsmateriel till tillåtna destinationer och att samråda med de berörda parterna om en begäran avseende re-export mottages. Om den tänkta re-exportdestinationen inte återfinns bland tillåtna exportdestinationer, skall de förfaranden som definieras i paragraf 13.3(a) tillämpas för sådant samråd.

7. Parterna skall även förbinda sig att från fall till fall se över gällande avtal eller uppgörelser om samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet och sådana åtaganden som hänför sig till pågående samarbetsprogram i syfte att, där så är möjligt, komma överens om att på dessa program tillämpa de principer och förfaranden som beskrivs i artikel 12 och i denna artikel.

Artikel 14

1. I denna artikel behandlas överföring och export som hänför sig till ett program som har genomförts i samarbete mellan tillverkare inom två eller flera parters jurisdiktion.

2. När TFF eller andra försvarsindustriföretag inom två eller flera parters territorium genomför ett program för utveckling eller framställning av försvarsmateriel som inte överenskommit på regeringsnivå, kan de av sina behöriga nationella myndigheter begära godkännande av att programmet behandlas i enlighet med de förfaranden som beskrivs i artiklarna 12 och 13.

3. Om alla berörda parter lämnar sitt godkännande, kan de förfaranden som beskrivs i artikel 12 och artikel 13.2-4 och 13.6 fullt ut tillämpas på programmet i fråga. De berörda parterna skall underrätta de övriga parterna om den ställning som programmet erhållit till följd av godkännandet. De sistnämnda parterna skall då vara skyldiga att tillämpa bestämmelserna i artikel 13.5.

Artikel 15

Då ett industriellt samarbetsprojekt är i ett tidigt utvecklingsskede kan tillstånd medges för överföring mellan parterna uteslutande för de medverkande företagens användning på grundval av projektlicenser som utfärdas av respektive part.

Artikel 16

1. Parterna förbinder sig att tillämpa förenklade licensförfaranden för överföringar som inte ligger inom ramen för ett mellanstatligt eller godkänt industriellt samarbetsprogram, med avseende på komponenter eller delsystem som tillverkas inom ramen för underleverantörsrelationer mellan företag belägna inom parternas territorier.

2. Med avseende på överföringen av komponenter skall parterna minimera bruket av krav på slutanvändarintyg och internationella importcertifikat utfärdade på regeringsnivå, till förmån för, där så är möjligt, bearbetningsintyg utfärdade av företag.

Artikel 17

Prop. 2000/01:49
Bilaga

1. I denna artikel behandlas överföring mellan parter av försvarsmateriel och tillhörande försvarsmaterieltjänster som tillverkas nationellt och som inte faller inom ramen för artikel 12 eller artiklarna 13 till 16.

2. Som ett bidrag till leveranssäkerhet skall parterna efter bästa förmåga effektivisera nationella licensförfaranden vad avser sådana överföringar av försvarsmateriel med tillhörande försvarsmaterieltjänster till en annan part.

Artikel 18

Beviljandet av en projektlicens medför inte befrielse från andra tillämpliga bestämmelser, såsom regler för transitering eller krav på tulldokumentation, för därmed sammanhängande överföring av försvarsmateriel mellan parter. Parterna är överens om att undersöka möjligheten att förenkla eller reducera administrativa bestämmelser för överföringar som omfattas av detta avtal.

Del 4 **Säkerhetsskydd för sekretessbelagd information**

Artikel 19

All sekretessbelagd information som utväxlas mellan parterna eller deras försvarsindustrier med stöd av detta avtal skall hanteras i enlighet med parternas nationella lagar och förordningar samt bestämmelserna i denna del och bilagan till detta avtal. Utan att äventyra säkerhetsskyddet för sekretessbelagd information skall parterna säkerställa att inga onödiga inskränkningar vidtas vad gäller rörligheten för personal, information och materiel, och underlätta tillgången med beaktande av principen att endast den som har behov av informationen i tjänsten skall få del av den.

Artikel 20

1. För de ändamål som avses i detta avtal skall parterna använda de nationella sekretessbeteckningar och deras motsvarigheter vilka framgår av tabblån i bilagan om säkerhetsskydd för sekretessbelagd information.
2. När en part ändrar sina nationella sekretessbeteckningar, skall den meddela de övriga parterna så snart som möjligt.

Artikel 21

1. Personer som behöver ta del av sekretessbelagd information på nivån **HEMLIG/CONFIDENTIAL** eller däröver skall ha erforderlig säkerhetsklarering. Klareringsförfarandet skall ske i överensstämmelse med nationella lagar och/eller bestämmelser. Om säkerhetsklarering utfärdad av en part ges till en annan parts medborgare, skall den senare parten snarast underrättas.
2. Säkerhetsklareringar avseende sådana av parternas medborgare som är bosatta i sitt hemland och vilka behöver ta del av sekretessbelagd information skall genomföras av behörig NSM/VSM i det landet.
3. Säkerhetsklareringar avseende sådana av parternas medborgare vilka är lagligen bosatta i en annan parts land och vilka söker arbete där skall emellertid genomföras av den behöriga säkerhetsskyddsmyndigheten i det landet, vilken vid behov kan göra förfrågningar till annat land och meddela det land vari personen är medborgare.
4. En säkerhetsklarering som gjorts av en NSM/VSM skall godkännas av de övriga parternas NSM/VSM vid anställning vilken medför tillgång till sekretessbelagd information i ett företag i deras land.

Artikel 22

Prop. 2000/01:49
Bilaga

Säkerhetsklareringen av TFF och andra försvarsindustriföretags anläggningar (säkerhetsklarering av anläggningar) skall genomföras i enlighet med nationella säkerhetsskyddsbestämmelser och krav hos den part där anläggningen befinner sig. Vid behov skall samråd mellan parterna övervägas.

Artikel 23

1. I denna artikel behandlas fysiska personers rätt att ta del av sekretessbelagd information.

2. Rätt att ta del av sekretessbelagd information enligt detta avtal skall vara förbehållen personer som har behov av informationen i tjänsten och vilka har genomgått säkerhetsklarering för den sekretessnivå som motsvarar informationens sekretessgrad.

3. Rätt att ta del av sekretessbelagd information skall begäras hos de behöriga myndigheterna i den part där det är nödvändigt att ha tillgång till sekretessbelagd information.

4. Tillstånd att ta del av sekretessbelagd information betecknad antingen HEMLIG/CONFIDENTIAL eller HEMLIG/SECRET vad gäller en person som är medborgare endast i en part kan ges utan ursprungspartens förhandstillstånd.

5. Rätt att ta del av sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/CONFIDENTIAL eller HEMLIG/SECRET vad gäller en person som är medborgare både i en part och i en annan medlemsstat i Europeiska unionen skall beviljas utan ursprungspartens förhandstillstånd. Vad gäller rätt att ta del av sekretessbelagd information som inte täcks av denna punkt skall tillämpas det samrådsförfarande som anges i bilagan om säkerhetsskydd för sekretessbelagd information.

6. För beviljande av rätt att ta del av sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/CONFIDENTIAL eller HEMLIG/SECRET vad gäller en person som inte är medborgare i en part gäller krav på förhandssamråd med ursprungsparten. Samrådsförfarandet avseende sådana personer skall ske på det sätt som anges i bilagan om säkerhetsskydd för sekretessbelagd information.

7. För att förenkla tillgång till sådan sekretessbelagd information skall parterna emellertid sträva efter att ingå överenskommelser i form av särskilda säkerhetsföreskrifter för materielprogram eller andra lämpliga regler, som är godkända av de berörda NSM/VSM, om att sådana inskränkningar i rätten att ta del av informationen skall vara mindre rigorösa eller inte alls krävas.

8. När ursprungsparten av särskilda säkerhetsskäl fordrar att rätten att ta del av sekretessbelagda uppgifter betecknade HEMLIG/CONFIDENTIAL eller HEMLIG/SECRET skall vara förbehållen personer med uteslutande de berörda parternas nationalitet, skall sådan

information utmärkas med sin sekretessbeteckning med tillägget "endast för (XYZ lands) medborgare".

Prop. 2000/01:49
Bilaga

Artikel 24

1. Part skall inte frisläppa, röja, använda eller tillåta frisläppande, röjande eller användning av sekretessbelagd information annat än för de ändamål och med de begränsningar som anges av ursprungsparten.

2. Part skall inte utan skriftligt förhandstillstånd av ursprungsparten frisläppa eller röja, eller tillåta frisläppande eller röjande, av sekretessbelagd information som hänför sig till ett materielprogram till något annat lands regering eller någon internationell organisation eller någon enhet som inte deltar i programmet än de vars rätt att ta del av informationen är underkastad bestämmelserna i artikel 23.

Artikel 25

1. Sekretessbelagd information betecknad **HEMLIG/CONFIDENTIAL** eller **HEMLIG/SECRET** skall normalt överföras mellan parterna med diplomatisk kurirpost eller på annat sätt som har godkänts av parternas NSM/VSM. Informationen skall förses med sekretessbeteckning och uppgift om ursprungsland.

2. Alternativa sätt för överföring av sekretessbelagd information betecknad **HEMLIG/RESTRICTED** eller **HEMLIG/CONFIDENTIAL** anges i bilagan om säkerhetsskydd för sekretessbelagd information.

Artikel 26

1. Part skall från fall till fall ge tillstånd till besök som innefattar tillgång till sekretessbelagd information som anges i ett säkerhetsprotokoll eller har tillhandahållits av en part, i sina myndigheters anläggningar och laboratorier samt i industrianläggningar tillhörande leverantörer åt civila och militära företrädare för den andra parten eller dess leverantörers anställda, under förutsättning att besökarna har erforderlig säkerhetsklarering och behov av informationen i tjänsten.

2. Med beaktande av de bestämmelser som anges i bilagan om säkerhetsskydd för sekretessbelagd information skall sådana besök bestämmas direkt mellan den sändande anläggningen och den mottagande anläggningen.

Artikel 27

Om tillämpningen av ovanstående bestämmelser kräver ändring av nationella lagar och bestämmelser som är i kraft i parterna eller allmänna säkerhetsskyddsöverenskommelser som är tillämpliga uteslutande mellan två eller flera parter, i den mån de gäller industriell säkerhet, skall parterna vidta erforderliga åtgärder för att genomföra dessa ändringar.

Del 5
Försvarsrelaterad forskning och teknologi

Artikel 28

1. Parterna skall delge varandra information om sina försvarsrelaterade forsknings- och teknologiprogram (FoT-program) för att underlätta harmonisering av dem.
2. Utbytet skall omfatta följande:
 - (a) Strategier och policy för försvarsrelaterad FoT.
 - (b) Pågående och planerade försvarsrelaterade FoT-program.
3. Parterna skall komma överens om formerna för överföring och utbyte av information enligt punkt 2 a och 2 b i denna artikel.
4. Information om försvarsrelaterad policy och försvarsrelaterade program för FoT som en part anser vara en del av dess avgörande säkerhetsintressen eller som berör dess förhållande till tredje part behöver inte delges. Varje part skall underrätta de övriga parterna om vilken slags information den bedömer sig inte behöva delge.

Artikel 29

Parterna skall komma överens om vilken teknologi som behövs för att uppnå en samordnad hållning för att tillgodose dessa behov.

Artikel 30

För att i största möjliga utsträckning främja samarbete om försvarsrelaterad FoT är parterna överens om att

- (a) två eller flera parter får genomföra ett försvarsrelaterat FoT-program eller FoT-projekt utan de övriga parternas deltagande eller godkännande,
- (b) deltagande av ytterligare parter skall kräva godkännande av alla de ursprungliga parterna,
- (c) rätt att använda resultaten skall överenskommas mellan parterna i ett FoT-program eller FoT-projekt,
- (d) medel skall sökas med avseende på styckena a, b och c ovan för att upprätta gemensamma kontrakteringsmetoder och förfaranden för försvarsrelaterade FoT-kontrakt.

Artikel 31

Parterna skall i en överenskommen uppförandekod samordna sitt förhållande till och sin verksamhet gentemot TFF och, i förekommande fall,

andra företag på försvarsindustriområdet och forskningsinstitutioner med avseende på försvarsrelaterad FoT. I det syftet skall parterna samråda sinsemellan och gemensamt föra en dialog med TFF och, i förekommande fall, med andra företag på försvarsmaterielområdet och forskningsinstitutioner för att samordna hanteringen av förslag och upprätta gemensamma försvarsrelaterade FoT-program där så är lämpligt och sträva efter att harmonisera sina former för förhandling, finansiering och tilldelning av försvarsrelaterade FoT-kontrakt.

Artikel 32

Parterna skall undersöka hur de skall gå till väga för att upprätta ett organ med rättskapacitet till vilket skall kunna avsättas medel av parterna där så är lämpligt. Organet skall vid behov kunna sluta kontrakt med och handha försvarsrelaterade FoT-program och FoT-projekt.

Artikel 33

Fri konkurrens bör vara den ordning som föredras i fråga om tilldelning av försvarsrelaterade FoT-kontrakt med hänsynstagande till nationella regler och förfaranden, utom då en part anser att fri konkurrens kan inverka skadligt på dess avgörande säkerhetsintressen.

Artikel 34

Parterna skall beträffande gemensam försvarsrelaterad FoT-verksamhet enligt detta avtal söka att uppnå en övergripande industriell eller annan återbäring utan att kräva detta på varje enskilt projekt.

Artikel 35

Parterna skall komma överens om policy och förfaranden som skall följas när FoT-program eller FoT-projekt genomförs i samarbete med tredje part.

Artikel 36

Parterna skall utforma lämpliga internationella instrument med avseende på artiklarna 28 - 35.

Del 6 **Behandling av teknisk information**

Artikel 37

1. Bestämmelserna avseende behandling av teknisk information gäller under förutsättning av ett behov i tjänsten hos den tilltänkte mottagaren och med förbehåll för bestämmelsernas förenlighet med lagar och förordningar om nationell säkerhet.
2. När en part överväger att bevilja rätt att ta del av och nyttja statligt ägd teknisk information eller teknisk information som den har rätt att förfoga över, skall den behandla de övriga parternas försvarsindustrier på samma sätt som den behandlar sina egna inhemska industrier.
3. Parterna skall i fråga om omstruktureringen av försvarsindustrin pröva förutsättningarna för att utsträcka tillämpningen av de bestämmelser som anges i denna del av avtalet till andra industriella enheter vars utformning är rättsligt bindande inom två eller flera parters territorium.

Artikel 38

1. Huvudregeln skall vara att äganderätt till teknisk information tillkommer informationens upphovsman; en förutsättning härför är dock att parterna har erhållit tillräckliga rättigheter för delgivning och nyttjande av sådan teknisk information som har framkommit inom ramen för kontrakt som de har ingått.
2. I synnerhet skall de berörda parterna inte uppställa överlåtelse av äganderätten till teknisk information från ett företag till en part som villkor för att tillåta bildande eller omstrukturering av en juridisk person som av parterna kan anses vara ett TFF eller som villkor för att tillåta överlåtelse av ett kontrakt till en sådan juridisk person.
3. En part skall förvärva äganderätten till teknisk information endast när den bedömer att det är praktiskt omöjligt att handla på annat sätt, och då med stöd av lag eller avtal.
4. Ingen bestämmelse i detta avtal skall inverka på det rättsliga förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Artikel 39

Med förbehåll för tredje mans rättigheter skall varje part

- (a) vederlagsfritt delge statligt ägd teknisk information till de övriga parterna eller deras försvarsindustri i upplysningssyfte för att underlätta bildande eller omstrukturering av en juridisk person som sådan part kan anse vara ett TFF,

- (b) välvilligt överväga delgivning av statligt ägd teknisk information och beviljande av licenser för nyttjande i kommersiellt syfte av en juridisk person som sådan part kan anse vara ett TFF, på skäliga villkor, samt
- (c) lämna statligt stöd och tekniskt bistånd för genomförande av vad som avses i styckena a och b ovan på skäliga villkor.

Artikel 40

Följande bestämmelser skall gälla för delgivning och nyttjande av teknisk information som ägs av en leverantör och som framkommit inom ramen för ett kontrakt som slutits av en part:

- (a) Den berörda parten skall tillåta delgivning av teknisk information och nödvändig licensiering eller överlåtelse av rättigheter från sina leverantörer för att möjliggöra för dessa att bilda eller omstrukturera en juridisk person som parterna kan anse vara ett TFF och att driva ett sådant företag, oberoende av om kontraktet med dessa leverantörer anger något annat, med förbehåll för respektive berörd parts åtaganden gentemot tredje man och förutsatt att inga rättsliga hinder förekommer.
- (b) Parterna skall där så är lämpligt underlätta delgivning av teknisk information mellan leverantörer.

Artikel 41

De berörda parterna skall inte kräva sådan avgift som påförs vid nationella försvarskontrakt när bildandet eller omstruktureringen av en juridisk person som dessa parter kan anse vara ett TFF medför en överlåtelse av teknisk information från leverantören till denna juridiska person, förutsatt att den juridiska personen och/eller den berörda leverantören ikläder sig samtliga förpliktelser avseende sådana avgifter som är hänförliga till de nationella försvarskontrakt som parterna har slutit med leverantören.

Artikel 42

För att främja omstruktureringen av den europeiska försvarsindustrin skall parterna träffa överenskommelser som leder till harmonisering av de standardbestämmelser angående behandling av teknisk information som förekommer i parternas försvarskontrakt. Harmoniseringen skall beakta de förändringar eller tillägg som kan behöva göras för att täcka behandlingen av teknisk information i samarbetsprogram på försvarsmaterielområdet mellan parterna. Detta arbete skall beakta andra europeiska initiativ avseende behandling av teknisk information.

Artikel 43

1. Parterna skall överväga att träffa överenskommelser om tryggnad och harmonisering av regler och procedurer inom sina territorier angående uppfinningar, vari ingår sekretessbelagd teknisk information, som

framkommer inom parternas territorier och för vilka patentskydd eller liknande skydd fordras. Dessa överenskommelser skall också syfta till att effektivisera formerna för överföring av dokument som sammanhänger med ingivandet av skrivelser och fullföljd av åtgärder för tillvaratagandet av sådana rättigheter.

2. Om det bedöms nödvändigt att ändra bestämmelser i internationella överenskommelser som parterna är bundna av eller att ändra parternas lagar och förordningar, skall parterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att dessa förändringar hanteras i enlighet med nationell lagstiftning och andra tillämpliga förfaranden.

Artikel 44

Om teknisk information mottas från tredje man eller från en annan part, skall ingenting i detta avtal inverka menligt på denna tredje mans eller parts rättigheter till den tekniska informationen. Inte heller skall någon bestämmelse i detta avtal anses kräva att en part delger teknisk information i strid med nationella lagar och förordningar om säkerhet eller om exportkontroll eller i strid med avtal om slutanvändare, i den mån ett undantag inte har beviljats.

Del 7 **Harmonisering av militära krav**

Artikel 45

Parterna erkänner behovet av att harmonisera de militära kraven på sina väpnade styrkor genom att etablera en metod som förbättrar samordning mellan berörda organisationer och skapar en permanent process för följande:

- (a) Att nå överenskommelse om en definition av ett gemensamt koncept för insats av stridskrafter och utveckla en gemensam syn för de motsvarande militära förmågor som därvid skall uppnås.
- (b) Att utveckla en harmoniserad plan för krigsförbandsutveckling och materielförsörjning.
- (c) Att etablera en investeringsplan för försvar och industri.
- (d) Att utveckla gemensamma användarkrav för att möjliggöra samarbete avseende materielförsörjning.
- (e) Att föra en gemensam dialog med försvarsindustrin.

Artikel 46

1. Parterna erkänner behovet av att samarbeta för att etablera en långsiktig huvudplan som skall åskådliggöra en gemensam syn på framtida operativa behov. Detta kommer att utgöra ett ramverk för en harmoniserad planering av materielförsörjning och kommer att utgöra riktlinjerna för en harmoniserad inriktning av försvarsrelaterad FoT.

2. I detta syfte skall parterna samarbeta och genomföra ett regelbundet och omfattande utbyte av dokument och annan relevant information. Detta skall omfatta följande:

- (a) En detaljerad process för utveckling av stridskrafter underbyggd av en stark motivering, som parterna skall vara beredda att stödja.
- (b) En detaljerad analys av militära förmågor.
- (c) Respektive parts nationella planering och prioriteringar avseende system- och materielprogram.

Artikel 47

1. Parterna erkänner behovet av samarbete i ett så tidigt skede som möjligt i kravsättningen fram till och med specifikation av de system man önskar utveckla och/eller köpa.

2. I detta syfte skall parterna samarbeta och i varje skede av anskaffningsprocessen genomföra regelbundet och omfattande utbyte av dokument och annan relevant information. Detta skall omfatta följande:

- (a) Upprättande av målsättningar.
- (b) Genomförande av simuleringar, tekniska, taktiska och operativa studier, realiserbarhetsstudier och riskreduktionsstudier i syfte att jämföra olika lösningars effektivitet och optimera materielprogrammen.
- (c) Framtagning av teknikdemonstratorer och utprovning av dessa.
- (d) Upprättande av gemensamma krav och specifikationer.

3. Parterna skall identifiera möjliga samarbetsprojekt inom områdena forskning, utveckling, upphandling och underhåll för att förbättra den totala militära förmågan, särskilt i fråga om underrättelseverksamhet, strategiska transporter och ledningssystem.

Artikel 48

- 1. Parterna skall samarbeta för att harmonisera processerna för programstyrning och materielförsörjning.
- 2. Parterna skall utröna metoder och sätt att uppdra åt och finansiera en organisation med legal status som skall leda och styra program och gå vidare mot gemensam materielförsörjning.

Artikel 49

Parterna skall definiera och etablera de metoder och förfaranden samt den organisation som behövs för att genomföra och stödja de uppgifter som anges i artiklarna 45-48. Detaljerade mål och processer skall närmare anges i ett särskilt internationellt rättsligt instrument.

Del 8 **Skydd av kommersiellt känslig information**

Artikel 50

Det samråd mellan parterna som avses i del 2 i detta avtal skall vara föremål för begränsningar vad gäller delgivning av information till övriga parter på grund av att viss information, som har ett kommersiellt värde eller kan påverka marknaden, är av förtrolig natur. I denna del inbegriper termen *information* bland annat teknisk information.

Artikel 51

1. Information som har ett kommersiellt värde eller kan påverka marknaden skall tas emot under sekretess och skyddas i enlighet därmed. För att bistå med att ge önskat skydd skall varje part se till att information som delges andra parter under sekretess förses med lämplig märkning för att tydliggöra dess ekonomiska värde.

2. Parterna skall också vara beredda att sluta direkta sekretessavtal med industrin eller andra informationsägare om delgivning av information som har ett kommersiellt värde eller kan påverka marknaden.

Artikel 52

En part som från en annan part mottar information som har ett kommersiellt värde eller kan påverka marknaden får inte nyttja eller delge informationen i något annat syfte än för det syfte för vilket den lämnats utan skriftligt förhandstillstånd av den part som lämnat informationen. Om inte annat anges av denna part, skall spridningen av informationen begränsas till de statliga tjänstemän hos den mottagande parten som har behov av informationen i tjänsten. Vidare skall information som innehåller märkning om ett kommersiellt värde skyddas, i avsaknad av särskilda instruktioner, på den grunden att informationen lämnats endast i upplysningssyfte.

Artikel 53

Parterna skall tillse att information som mottagits under sekretess eller som gemensamt framtagits inom ramen för detta avtal inte delges någon annan, såvida inte den tillhandahållande parten samtycker till att så sker. Om informationen delges utan den tillhandahållande partens medgivande, eller om det blir troligt att delgivning av informationen kan komma att ske, skall den tillhandahållande parten omedelbart underrättas.

Artikel 54

Begränsningarna för nyttjande och delgivning av information som har ett kommersiellt värde eller kan påverka marknaden skall inte gälla i det fall informationen

- (a) innehades av en part, utan skriftlig eller underförstådd begränsning, före partens mottagande av informationen inom ramen för ett sekretessavtal,
- (b) av en part kan bevisas ha blivit oberoende framtagen eller utvecklad för eller av parten i fråga utan anknytning till sådan information som lämnats med förbehåll för sekretess,
- (c) är allmän egendom, eller senare blir allmän egendom, på annat sätt än genom överträdelse av sekretessbestämmelser av en part, under förutsättning att den mottagande parten samråder med den tillhandahållande parten före nyttjande eller delgivning,
- (d) legitimt har tillhandahållits en part genom en annan källa, eller
- (e) på annat sätt är tillgänglig för parterna till följd av kontrakt som slutits av en part.

Del 9 **Slutbestämmelser**

Artikel 55

1. Detta avtal skall ratificeras, godkännas eller godtas.
2. Ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirlands regering, som härmed utses till depositarie.
3. Detta avtal träder i kraft, mellan de två första signatärstater som deponerar sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument, på den trettionde dagen efter den dag då depositarien mottog det andra instrumentet.
4. För övriga signatärstater träder detta avtal i kraft den trettionde dagen efter den dag då depositarien mottog deras respektive ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument.
5. Fram till dess att alla sex signatärstater har deponerat sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument skall exekutivkommittén vara sammansatt av de signatärstater för vilka detta avtal har trätt i kraft, varvid övriga signatärstater deltar som observatörer. Artikel 3.2 (b), artikel 57, artikel 58.1 och artikel 58.2 (b) i detta avtal skall inte träda i kraft förrän alla sex signatärstater har deponerat sina instrument eller förrän trettiosex månader har förflutit från dagen för undertecknandet, beroende på vilken händelse som först inträffar.
6. Depositarien skall överlämna en bestyrkt kopia av avtalet till varje signatärstat.
7. Depositarien skall underrätta signatärstaterna om
 - (a) dagen för mottagande av varje ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument som avses i punkt 2 i denna artikel,
 - (b) dagen för detta avtals ikraftträdande för varje part.

Artikel 56

1. När detta avtal har trätt i kraft för alla signatärstaterna, får en medlemsstat i Europeiska unionen till depositarien inge en ansökan om att ansluta sig till avtalet. Parterna skall pröva en sådan ansökan. Anslutningen fordrar enhälligt godkännande av parterna. Anslutning av andra europeiska stater får prövas av parterna. En inbjudan att ansluta sig skall utfärdas endast efter enhälligt beslut av parterna.
2. Detta avtal träder i kraft för en anslutande part den trettionde dagen efter den dag då depositarien mottog anslutningsinstrumentet. Depositarien skall överlämna bestyrkta kopior av detta avtal till den anslutande partens regering. Depositarien skall underrätta parterna om

Artikel 57

1. Om parterna enas om att gemensamt upphäva detta avtal, skall de omedelbart samråda och komma överens om de åtgärder som krävs för att på ett tillfredsställande sätt hantera konsekvenserna av upphävandet. Avtalet skall upphöra att gälla den dag som parterna skriftligen avtalar.
2. Om en part önskar frånträda detta avtal, skall den tillsammans med de övriga parterna utreda följderna av frånträdet. Om denna part när samråd har hållits, fortfarande önskar frånträda avtalet, skall den skriftligen underrätta depositarien, som skall meddela de övriga parterna. Frånträdet skall få verkan sex månader efter det att depositarien mottog underrättelse härom.
3. Varken upphävande eller frånträde skall påverka de skyldigheter som parterna har iklätt sig eller de rättigheter och förmåner som de har förvärvat i enlighet med bestämmelserna i detta avtal, särskilt del 4 (säkerhetsskydd för sekretessbelagd information), del 6 (behandling av teknisk information), del 8 (skydd av kommersiellt känslig information) samt del 9 artikel 60 (tvistlösning).

Artikel 58

1. Parterna får föreslå ändringar i detta avtal. Texten till ett ändringsförslag skall överlämnas till depositarien, som skall delge det till signatärstaterna för prövning i exekutivkommittén och till de stater som har anslutit sig till avtalet. När en ändring har godkänts skriftligen av alla parter, skall de överlämna sina ratifikations-, godtagande- eller godkännande-instrument till depositarien. En ändring träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då depositarien har mottagit dessa instrument från samtliga parter. Depositarien skall underrätta alla signatärstater och stater som har anslutit sig till avtalet om datum för en ändrings ikraftträdande. En ändring som träder i kraft innan alla sex signatärstater har blivit parter i avtalet skall vara bindande för de övriga signatärstaterna när de blir parter. När en ändring träder i kraft, skall den vara bindande för en stat som har anslutit sig till avtalet när den blir part.
2. (a) Bilagan om säkerhet för sekretessbelagd information skall utgöra en integrerande del av detta avtal. Bilagans innehåll skall begränsa sig till administrativa och tekniska frågor rörande säkerhet för sekretessbelagd information.
- (b) Ändringar i bilagan får beslutas av exekutivkommittén. En ändring träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då depositarien mottog den verkställande kommitténs beslut. Depositarien skall underrätta alla signatärstater och stater som har anslutit sig till avtalet om datum för sådana ändringars ikraftträdande.

3. En stat som har ansökt om anslutning eller har inbjudits att ansluta sig med stöd av artikel 56.1 skall av depositarien underrättas om eventuella överenskomna ändringar eller modifikationer och om datum för deras ikraftträdande.

Artikel 59

Parterna skall registrera sina överenskommelser om de administrativa och tekniska detaljerna i sitt samarbete på grundval av detta avtal i internationella instrument, som genom hänvisning kan inkorporera bestämmelserna i detta avtal.

Artikel 60

Om en tvist uppstår mellan två eller flera parter om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal, skall dessa parter söka uppnå en lösning genom samråd eller annan ömsesidigt godtagbar metod för tvistlösning.

Till bekräftelse härpå har nedan angivna vederbörligen befullmäktigade ombud undertecknat detta avtal.

Upprättat i Farnborough den 27 juli 2000 i ett original på engelska, franska, italienska, spanska, svenska och tyska språken, vilka alla texter är lika giltiga.

För Republiken Frankrike

För Republiken Italien

För Konungariket Spanien

För Förenade Konungariket
Storbritannien och Nordirland

För Konungariket Sverige

För Förbundsrepubliken Tyskland

BILAGA
Säkerhetsskydd för sekretessbelagd information

Prop. 2000/01:49
Bilaga

1. Nationella sekretessbeteckningar som nämns i artikel 20

För de ändamål som avses i detta avtal är parternas sekretessbeteckningar följande:

Stater			
Frankrike	SECRET DEFENSE	CONFIDENTIEL DEFENSE	DIFFUSION RESTREINTE
Italien	SEGRETO	RISERVATISSIMO	RISERVATO
Spanien	RESERVADO	CONFIDENCIAL	DIFUSION LIMITADA
Förenade Konungariket	SECRET	CONFIDENTIAL	RESTRICTED
Sverige	HEMLIG / SECRET	HEMLIG / CONFIDENTIAL	HEMLIG / RESTRICTED
Tyskland	GEHEIM	VS-VERTRAULICH	VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH

2. Samrådsförfarande enligt artikel 23

1. (a) Deltagarna i ett visst projekt eller materielprogram skall underrätta varandra och samråda när rätt att ta del av sekretessbelagd projekt- eller programinformation behöver beviljas medborgare i länder som inte är parter i detta avtal.

(b) Detta förfarande skall inledas innan ett projekt eller ett program har satts igång eller, om det är lämpligare, under arbetets gång.

2. Informationen skall begränsas till berörda personers nationalitet.

3. En part som mottar en sådan underrättelse skall pröva om beviljade av rätt att ta del av dess sekretessbelagda information för medborgare i länder som inte är parter i avtalet kan godtas.

4. Sådant samråd skall beredas skyndsamt med målet att uppnå enhällighet. Om detta inte är möjligt, skall ursprungspartens beslut godtas.

3. Alternativa sätt för överföring av information enligt artikel 25

Sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/CONFIDENTIAL och HEMLIG/RESTRICTED får överföras enligt följande olika sätt.

1. I brådskande fall, det vill säga endast när diplomatisk kurirpost inte tillgodoser industrins behov, får sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/CONFIDENTIAL befordras med anlitan av kommersiellt kurirföretag under förutsättning att följande krav är uppfyllda:

- (a) Kurirföretaget är lokaliserat inom parternas territorium och har ett säkerhetskyddsprogram för befordran av värdeförsändelser, med kvittenssystem inkluderande fortlöpande kontroll av att försändelsen är omhändertagen antingen med användning av kvittenser och leveranslistor eller elektroniskt spårnings- och uppföljningssystem.
- (b) Kurirföretaget erhåller och ger avsändaren bevis på att försändelsen har levererats på leveranslistan eller erhåller kvittens som överensstämmer med numret på försändelsen.
- (c) Kurirföretaget garanterar att försändelsen lämnas till mottagaren före ett visst klockslag och datum inom en 24-timmarsperiod.
- (d) Kurirföretaget har rätt att anlita ett ombud eller en underleverantör. Ansvaret för att uppfylla de ovannämnda kraven måste dock kvarstå hos kurirföretaget.

2. Sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/-RESTRICTED skall befordras mellan parterna i enlighet med avsändarens nationella regler vilket kan innefatta utnyttjande av kommersiella kurirföretag.

3. Sekretessbelagd information betecknad lägst HEMLIG/-CONFIDENTIAL får inte befordras på elektronisk väg i klartext. Endast krypteringssystem godkända av berörda NSM/VSM får användas för kryptering av sådan information, oberoende av befordringssätt. Sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/RESTRICTED som överförs eller görs tillgänglig på elektronisk väg (exempelvis via direktuppkopplad datorlänk) via ett öppet nät såsom Internet, skall använda kommersiella krypteringsanordningar som är godkända av de berörda nationella myndigheterna. Telefonsamtal, videokonferenser eller fax som innehåller sekretessbelagd information betecknad HEMLIG/RESTRICTED får dock överföras i klartext om ett godkänt krypteringssystem inte är tillgängligt.

4. Bestämmelser för besök enligt artikel 26

A - Bestämmelser för besök

1. Besökare är skyldiga att följa mottagande partens säkerhetsbestämmelser. Sekretessbelagd information som delgivits eller gjorts tillgänglig för en besökare skall betraktas såsom delgiven till den part som är ansvarig för besökaren och skall skyddas i enlighet därmed.

2. Den ordning som beskrivs i dessa punkter skall gälla leverantörer och militära eller civila företrädare för den part som har behov av att besöka följande institutioner och anläggningar:

- (a) en myndighetsinstitution i en annan part eller

- (b) anläggningar tillhöriga ett TFF eller ett annat försvarsmateriel-företag eller dess underleverantörer i en eller flera av parterna,

och har behov av att ta del av sekretessbelagda uppgifter betecknade HEMLIG/CONFIDENTIAL och HEMLIG/SECRET i tjänsten.

3. För dessa besök skall även följande bestämmelser gälla:

- (a) Besöket har ett officiellt syfte med anknytning till en eller flera parter försvarsverksamhet.
- (b) Den anläggning som skall besökas har genomgått vederbörlig säkerhetsklarering i enlighet med bestämmelserna i artikel 22.

4. Före ankomsten till en sådan anläggning som avses ovan måste bekräftelse på besökarens säkerhetsklarering direkt tillhandahållas den mottagande anläggningen enligt nedanstående formulär, utfärdat av den säkerhetsansvarige vid den sändande anläggningen. För att styrka sin identitet måste besökaren ha ID-kort eller pass som uppvisas för de säkerhetsansvariga i den mottagande anläggningen.

5. De som ansvarar för säkerheten hos den sändande organisationen

- (a) är skyldiga att försäkra sig hos sina NSM/VSM att den anläggning som skall besökas har genomgått föreskriven anläggningssäkerhetskontroll, och
- (b) är, tillsammans med de som ansvarar för säkerheten hos den mottagande anläggningen, skyldiga att vara överens om att det finns behov för besöket.

6. Den som ansvarar för säkerheten inom den mottagande organisationen skall tillse att alla besökare antecknas med namn, den organisation de företräder, dagen för besöket, dagen för utgången av giltighetstiden av säkerhetsklareringen samt uppgift om vilka personer som har besökts. Anteckningarna skall bevaras i minst fem år.

7. NSM/VSM i mottagande part har rätt att begära förhandsmeddelande från sina anläggningar när det gäller besök om besöket varar längre än 21 dagar. Det tillkommer vederbörande NSM/VSM att ge tillstånd, men de skall, om säkerhetsproblem uppstår, rådgöra med NSM/VSM från besökarens land.

8. Besök som rör sekretessbelagda uppgifter betecknade HEMLIG/RESTRICTED skall också bestämmas direkt mellan den sändande och den mottagande organisationen.

B - Formulär för intyg om säkerhetsklarering

Prop. 2000/01:49

Bilaga

Intyg om säkerhetsklarering

Härmed intygas att

namn, förnamn, titel:

födelseort (land) och födelsedatum:

medborgare i (land/länder):

innehavare av pass/ID-kort (nummer):

anställd vid (företag, myndighet, organisation):

är innehavare av säkerhetsklarering utfärdat av NSM / VSM i:

i enlighet med nationella lagar och förordningar och har rätt att ta del av sekretessbelagd information med högst sekretessbeteckningen

0 HEMLIG/CONFIDENTIAL

0 HEMLIG/SECRET.

Detta intyg om säkerhetsklarering upphör att gälla den (datum):

Utfärdat av

Företag eller myndighet (adress eller stämpel):

Säkerhetsansvarig (namn och titel):

(datum)

(underskrift)

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 januari 2001

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, statsråden von Sydow, Östros, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsrådet von Sydow

Regeringen beslutar proposition Ett ramavtal om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin.